

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

دانشگاه پیام نور

شناسنامه چکیده محتوای درس

نام درس : برنامه ریزی روستایی در ایران

تعداد واحد درسی : ۲

نام مولف: دکتر حسین آسایش

نام منبع : برنامه ریزی روستایی در ایران

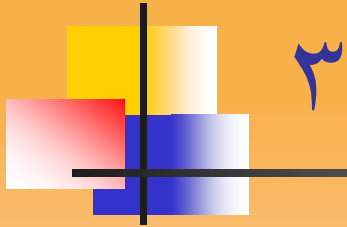
تهیه کننده: مصطفی طالشی عضو هیات علمی مرکز فریمان

بخش اول :

چارچوب نظری

فصل اول:

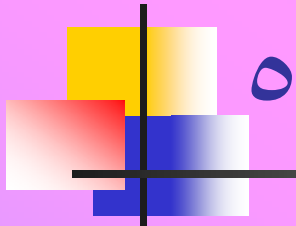
تعاریف و مفاهیم و اهمیت برنامه ریزی روستایی ایران

اهمیت و ضرورت برنامه ریزی روستایی در ایران

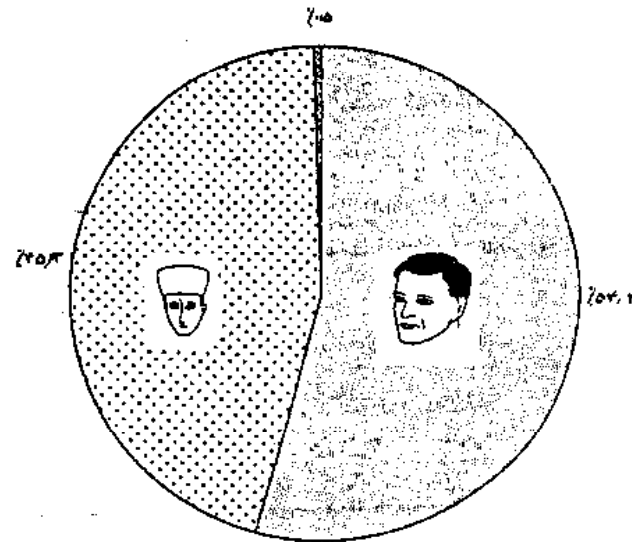
۴

در اقتصاد کشور ما روستا و روستانشینی همواره از چنان اهمیتی برخوردار بوده که میتوان گفت سرنوشت کشور در هر دوره از تاریخ به سرنوشت روستاها بستگی داشته است .

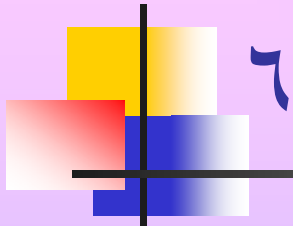
روستاییان هم از لحاظ اجتماعی و سیاسی وزنه ای به حساب میامده اند و هم از لحاظ اقتصادی نقش تعیین کننده ای داشتند تولیدات روستاها تغذیه مردم را در شهر و روستا به عهده داشته اند و مازاد این تولیدات به صورت اقلام صادراتی به خارج از کشور صادر میشده است .

نمودار ۱. توزیع جمعیت کشور بر حسب شهری، روستایی ۱۳۷۰

روستا و کشاورزی در برنامه ریزیها از اولویت سابق خود برخوردار گردد سه دلیل عمده ای که این اولویت را توجیه میکند به اختصار به قرار زیر است :

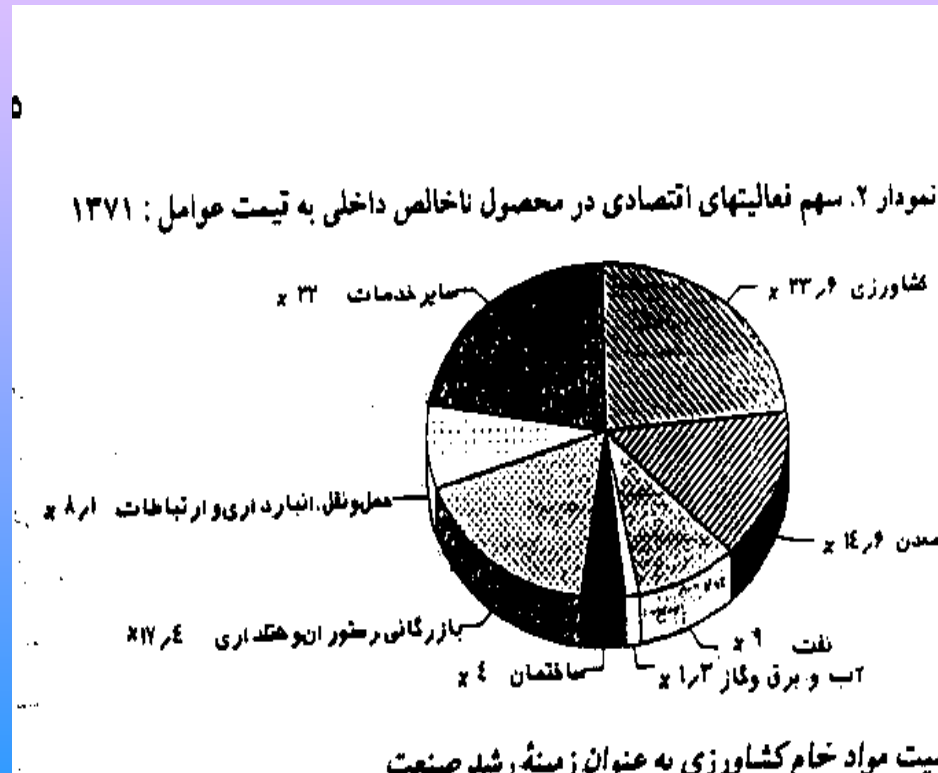
۱. تقاضای روز افزون بر مواد غذایی

جمعیت ایران از حدود سالهای ۱۳۳۰ تدریجا رو به رشد گذاشت و از حدود ۱۹ میلیون نفر در سال ۱۳۳۵ به حدود ۷/۳۳ میلیون در سال ۱۳۵۵ به حدود ۸/۵۵ میلیون نفر در سال ۱۳۷۰ رسید یعنی سه برابر شدن جمعیت در فاصله ۳۰ سال به معنای مصرف و تقاضای بیشتر مواد غذایی است .

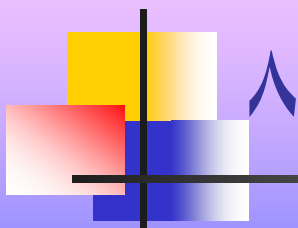
اگر روستا که فعلا مرکز اصلی تولیدات کشاورزی است نتواند به این تقاضا پاسخ بگوید ارز به دست آمده از فروش نفت به جای این که صرف ورود ماشین آلات مورد نیاز صنایع و کشاورزی گردد به مصرف ورود مواد غذایی از خارج میرسد .

۲. اهمیت مواد خام کشاورزی به عنوان زمینه رشد صنعت

در حقیقت رشد بخش مهمی از صنعت کشورمان به مواد خام کشاورزی بستگی دارد و بدون تولید کافی این مواد بعضی از صنایع دچار اشکال و اختلال میگردند. صنایعی چون نساجی - چرمسازی و کفاشی - کاغذ و صنایع غذایی و غیره از این جمله اند.

۳. نقش فرآورده های کشاورزی و گیاهی در صادرات کشور:

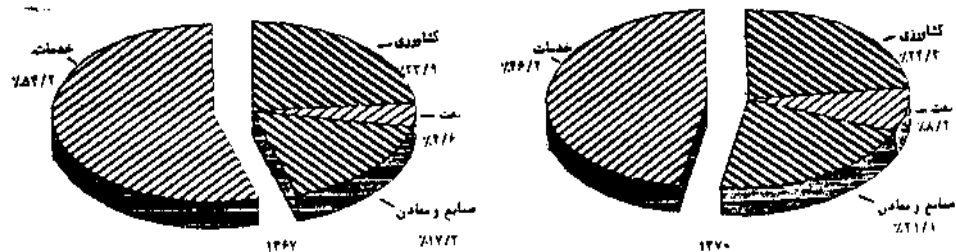

و با برنامه ریزی دقیق و اصولی روستایی در رفع آنها کوشش به عمل آورد.

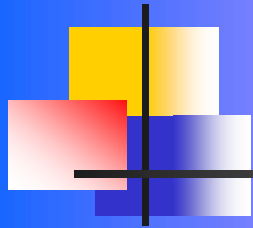
نمودار ۳. رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت های ثابت

نمودار ۴. ترکیب تولید ناخالص داخلی

اگر نفت را از فهرست صادرات کشور حذف نماییم در میابیم که حدود ۹۰ % این صادرات در سال ۱۳۶۵ در اجتماعات ایلی و روستایی تولید میشده و یا به نحوی با این اجتماعات در ارتباط بوده است و قطعاً این اقلام صادراتی نقش مهمی در موازنه ارزی کشور بازی میکند .

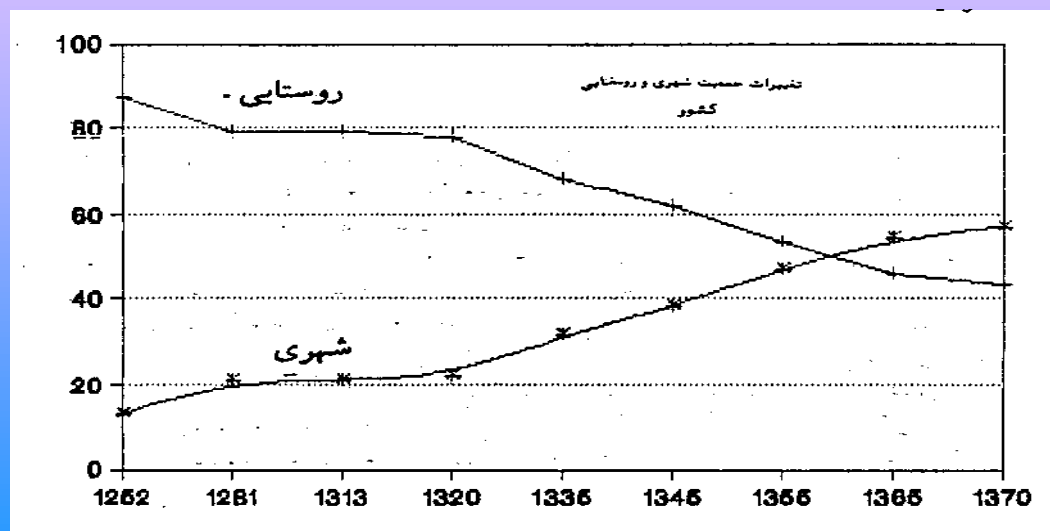

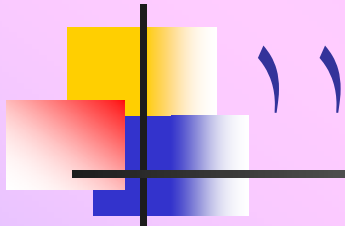
از نظر تعمیم عدالت اجتماعی و تعادل بیشتر بین سطح زندگی در شهر و روستا برای توزیع مطلوب جمعیت در زمین و هدایت رشد و مساعد سازی محیط به منظور خود اتکایی هر چه بیشتر در محصولات اساسی کشاورزی توسعه جامعه روستایی جایگاه مهمی را در برنامه ریزی توسعه اقتصادی – اجتماعی کشور و آمایش سرزمین به خود اختصاص داده است.

حدوداً ۵۵۰ مرکز و جمعیت جامعه روستایی در بیش از ۶۰ هزار سکونتگاه روستایی توزیع شده اند .

ویژگیهای جامعه روستایی ایران

۱. جامعه روستایی در بحث ما در سرتاسر کتاب شامل آن گروه از سکونتگاه‌ها می‌گردد که در محدوده‌ها و مراکز جمعیتی کمتر از پنج هزار نفر سکنی گزیده‌اند این جامعه در سال ۱۳۷۰ شامل ۴۳٪ از جمعیت کشور (حدود ۲۴ میلیون نفر) است که در روستاهای متعدد (حدود ۶۵ هزار) پراکنده و کم جمعیت زندگی میکنند بیش از ۳۶٪ یا حدود ۴۴ هزار آبادی جمعیتی کمتر از ۵۰۰ نفر داشته است.

۲. روند مهاجرت از جامعه روستایی در سالهای اخیر به علت کمی یا نبود اشتغال ، خدمات و امکانات رفاهی در روستاها بالا بوده و به صورتی غیر متعارف درآمد است. تمرکز نامتناسب امکانات در شهرها در تشدید مهاجرت و جذب بیش از نیمی از رشد طبیعی جمعیت روستایی سهم اساسی داشته است .

۳. درآمد روستاییان ایران به علت پایین بودن قیمت محصولات و بالا بودن ضایعات و همچنین پایین بودن میزان محصول در واحد سطح به طور کلی کم و برای یک زندگی نسبتاً مرفه کافی نیست. کیفیت و کمیت رفاه در سطح روستاها و در جامعه روستایی به علت نبود یا کمبود خدمات اجتماعی مانند آموزش و بهداشت - آب آشامیدنی سالم - خدمات فنی و برق و راههای ارتباطی نامناسب است و روی هم رفته کیفیت زندگی برخوردار از رفاه در روستاهای ایران در مقام مقایسه با زندگی شهری در سطح پایینی قرار دارد .

۴. نامشخص بودن مکانیسم برنامه ریزی و غیر مسوول و ناآگاه و بی توجه بودن مدیریت دولتی به ویژگیها و نیازهای محلی در جامعه روستایی باعث از بین رفتن مدیریت سنتی و ایجاد وابستگیهای شدید به تصمیمات و اقدامات دولت مرکزی شده است.

۵. در جامعه روستایی ایران فقر و تفاوتهای فاحش در سطح زندگی درآمد و میزان برخورداری از رفاه و دسترسی به خدمات به چشم میخورد.

۶. پراکندگی شدید و نظام تکامل یافته مراکز جمعیتی در جامعه روستایی که ارتباطی منطقی با اقتصاد نوین کشاورزی و روستایی ندارد و هماهنگ با جامعه شهری نیست، رسانیدن خدمات فنی - اداری - اجتماعی و به وجود آوردن دیگر عوامل پیشرفت را در جامعه روستایی مشکل نموده است.

مبانی کلی منطقه بندی در جامعه روستایی ایران

در یک نگرش کلی و در حد پایه آمایش سرزمین بر اساس پدیده هایی نظیر روستاها تراکم جمعیت در آنها پراکندگی و فواصلشان از یکدیگر – رابطه روستاها با شهرها و عواملی همچون شرایط اقلیمی و قابلیت های طبیعی چهار نوع منطقه در سطح کشور قابل تشخیص است .

در طرح پایه آمایش سرزمین , تقسیم بندی های فضا های روستایی از نظر توسعه به قرار زیر است :

۱. مناطق توسعه یافته تر

دارای قابلیت بالقوه و بالفعل قوی از نظر منابع انسانی، تراکم جمعیت و روستاها، زیربناها و منابع طبیعی و اقتصادی هستند.

۲. مناطق رو به توسعه

دارای قابلیت‌های بالقوه قابل ملاحظه و تا حدی دارای قابلیت بالفعل از نظر منابع انسانی – تراکم جمعیت و روستاها – زیربناها و منابع طبیعی و اقتصادی و ارتباط به نسبت خوب با مناطق توسعه یافته تر هستند.

۳. مناطق حاشیه ای دارای قابلیت توسعه

دارای قابلیت بالقوه و بالفعل از نظر منابع انسانی – تراکم جمعیت – روستا – زیربناها و منابع طبیعی و اقتصادی که نسبت به منطقه فوق ضعیفتر میباشد ارتباط این مناطق با مراکز توسعه نسبتا ضعیف میباشد.

نقشه یک

منطقه‌بندی کلان روستاهای کشور

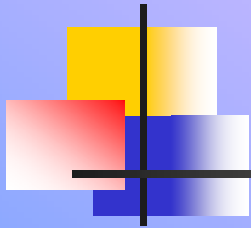
Macro regional division of the country's provinces

- مناطق روستایی توسعه یافته‌تر
more developed rural areas
- ▨ مناطق روستایی روبه توسعه
developing rural areas
- ▩ مناطق روستایی حاشیه‌ای دارای قابلیت توسعه
adjacent rural areas with development potentials
- مناطق روستایی حاشیه‌ای با قابلیت محدود جهت توسعه
adjacent rural areas with limited development potentials

۴. مناطق حاشیه ای با
قابلیت محدود برای توسعه
با محدودیت قابلیتها
روبه رو هستند و عدم
تعادل های اقتصادی و زیست
محیطی وضعیت این
مناطق را به بحران
میکشاند زمینه اشتغال در
کلیه بخشهای اقتصادی کم
است .

استراتژی توسعه مناطق چهارگانه روستایی بر حسب اولویت:

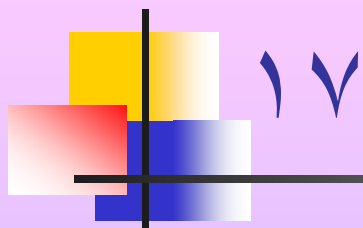
۱۶

۱. توسعه مناطق توسعه یافته تر

۲. تقویت نواحی عقب نگه داشته شده اما مستعد (مناطق رو به توسعه و مناطق حاشیه ای دارای قابلیت توسعه)

۳. حفظ منابع حاشیه ای با قابلیت محدود در حد ممکن.

۱_ استراتژی آمایش مناطق توسعه یافته تر روستایی.

- تاکید بر توسعه تمام فعالیتهای کشاورزی با تاکید بیشتر بر تولید محصولات اساسی
- استقرار صنایع پیوسته به کشاورزی – صنایع دستی و فعالیتهای معدنی و صنایع ساده استفاده کننده از این مواد یا بازارهای فرا محلی ایجاد صنایع عمومی با بازار محلی
- سازماندهی خدماتی این مناطق متکی بر دو مرکز است (شهر کوچک (۱۰ تا ۲۵ هزار نفر جمعیت و روستا شهر ۲ تا ۱۰ هزار نفر جمعیت)

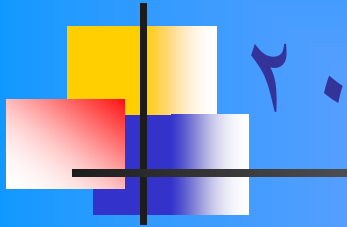

۲. استراتژی آمایش مناطق رو به توسعه روستایی

- تاکید بر توسعه تمام فعالیتهای کشاورزی با تاکید بیشتر بر تلفیق زراعت و دامداری و اصلاح کشت دیم و فشرده کردن هر چه بیشتر کشت در اراضی آبی .
- استقرار صنایع پیوسته به کشاورزی -صنایع دستی و فعالیتهای معدنی و صنایع ساده استفاده کننده از این مواد همگی با بازار فرا محلی و ایجاد صنایع عمومی با بازار محلی
- سازماندهی خدماتی این مناطق مبکی بر سه مرکز است : شهر کوچک - روستا شهر - روستاهای مرکزی (با جمعیت حدود ۵۰۰ تا ۲۰۰۰ نفر)

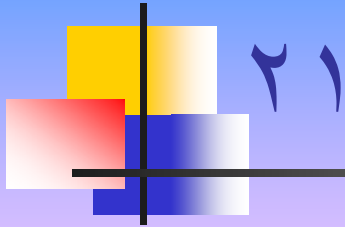
۳. استراتژی آمایش مناطق حاشیه ای دارای قابلیت توسعه .

- - تاکید بر تلفیق زراعت و دامداری و اصلاح کشت دیم .
- - استقرار صنایع پیوسته به کشاورزی و صنایع دستی و فعالیتهای معدنی و صنایع ساده
- استفاده کننده از این مواد با بازارهای فرا محلی .
- - سازماندهی خدماتی این مناطق متکی بر سه مرکز است : شهر کوچک – روستا شهر و روستاهای مرکزی (با جمعیت بیش از ۵۰۰ نفر)

۴. استراتژی آمایش مناطق حاشیه ای با قابلیت محدود برای توسعه

- تاکید بیشتر بر محصولات کشاورزی متنوع و سودآور.
- استقرار صنایع پیوسته به کشاورزی - صنایع دستی و فعالیتهای معدنی و صنایع ساده استفاده کننده از این مواد با بازارهای فرا محلی .
- سازماندهی خدماتی این مناطق متکی بر یک نوع مرکز است : (باجمعیتی بیش از ۱۰۰۰ نفر)

جامعه عشایری

اولاً حفظ حد متناسبی از جمعیت عشایری منطبق با منابع و مراتع عشایری و بهبود شرایط زیست عشایر بر کوچرو از طریق عرضه خدمات بسیار و ثابت در مسیر کوچ آنان ثانیاً جذب و اسکان تدریجی جمعیت مازاد مهاجرعشایری به مراکز روستایی با حفظ دامداری به عنوان فعالیت غالب آنان.

استراتژی آمایش جامعه عشایری

۲۲

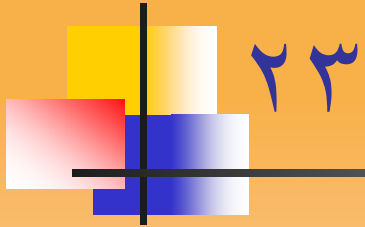
در مناطق بیلاق

- خدمات رسانی در حد مورد نیاز.
- ایجاد زمینه های مناسب برای استقرار فعالیت های مربوط به دامداری.
- ایجاد زمینه های مناسب برای اسکان مهاجرین عشایری.

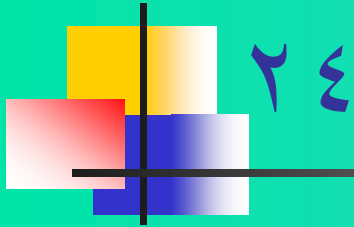
در مناطق قشلاقی:

- ۱_۲_ مناطق قشلاقی دارای آب کافی
- استراتژی آمایش بلند مدت مشابه استراتژی مناطق رو به توسعه روستایی خواهد بود
- ۲_۲_ مناطق قشلاقی با کمبود آب
- استراتژی آمایش بلند مدت این مناطق مشابه استراتژی مناطق حاشیه ای روستایی خواهد بود.

فصل دوم:

مبانی مضمونی برنامه ریزی روستایی:

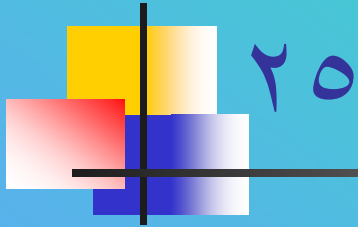
مفهوم برنامه ریزی روستایی در ایران .

چند پرسش بسیار اساسی مطرح میشود :

۱. چه نیازی به برنامه ریزی است ؟

۲. برنامه ریزی چیست و برنامه ریزی روستایی چگونه و در کجای آن جای میگیرد ؟

۳. چرا برنامه ریزی روستایی مورد نیاز است و به چه صورتی در میاید ؟
به عبارت ساده تر : " چه فعالیتهایی ؟ " , " در چه مقیاسی ؟ " " در کجا " " با چه ابزاری ؟ " , " با چه نیرویی ؟ " , " با چه هزینه ای ؟ " , " در چه وقت و در چه مدتی ؟ " باید انجام پذیرد .

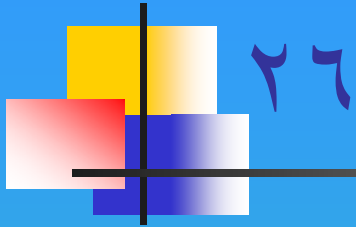

۱_ چرا باید برنامه ریزی کرد؟

برنامه ریزی را یکی از اساسیترین " نیرو محرکه اجتماعی جامعه به حساب آوردن برداشتی روانشناسانه است. تحول از جامعه ای که با اصول سیاست بازار آزاد اداره میشد به جامعه ای که دخالت دولت در بسیاری از جنبه های زندگی روزمره آن به درجات مختلف پذیرفته شده بسیار سریع بوده است .

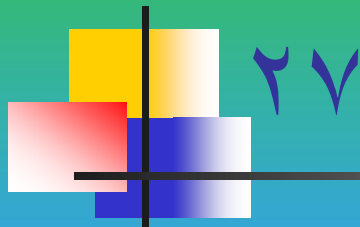
برنامه ریزی چیست؟

خصوصیات اصلی برنامه ریزی عمومی شامل تعدادی عمل متوالی و گام به گام است که برای حل مسایل آینده طراحی شده اند .

تمام برنامه ریزی یک فرایند پی در پی و گام به گام است که می توان آن را در یک حالت کلی به چند مرحله به شرح زیر تقسیم کرد:

- شناسایی مساله
- فرمول بندی هدفهای کلی و هدفهای خاصتر و سنجش پذیرتر مربوط به مساله
- شناسایی محدودیتهای احتمالی
- پیش بینی وضعیت آینده
- ایجاد و ارزیابی یک سلسله اقدامات جایگزین
- تولید برنامه ای ترجیحی که در شکل عام خود بتواند هر بیانیه خط مشی یا راهبردی را به علاوه یک برنامه مشخص در برگیرد.

برنامه ریزی از زبان " فریدمن "

"برنامه ریزی اساساً یک روش اندیشیدن به مسایل اجتماعی و اقتصادی است ، جهت گیری برنامه ریزی عمدتاً به سوی آینده است ، عمیقاً به ارتباط میان هدفها و تصمیمهای جمعی مربوط بوده و برای جامع بودن خط مشی و برنامه تلاش میکند هر جا که این شیوه های تفکر به کار رفته باشد این استنباط وجود دارد که برنامه ریزی در حال انجام است".

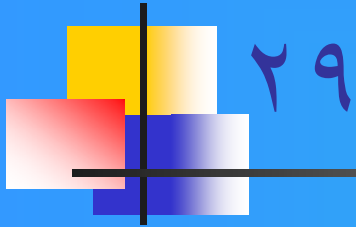
جایگاه روستا در زنجیره برنامه ریزی

۲۸

تنوع گسترده ای از انواع برنامه ریزی در این چارچوب کلی برنامه ریزی وجود دارد.

نخستین و شاید بنیادی ترین تفاوت تفاوت میان برنامه ریزی کالبدی و برنامه ریزی اقتصادی است . برنامه ریزی کالبدی , برنامه ریزی ساختارکالبدی یک حوزه روستایی است (کاربری زمین , ارتباطات , تاسیسات و تجهیزات زیربنایی و رفاهی عمومی و غیره در روستا).

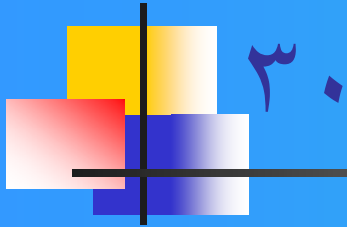
برنامه ریزی اقتصادی بیش از برنامه ریزی کالبدی از طریق روستاییان و به طور کلی بخش خصوصی عمل میکند. برنامه ریزی برای یک منطقه روستایی است که در سطح پایین برنامه ریزی بعد از شهرستان جای میگیرد . برنامه ریزی روستایی فرایند فرمول بندی و توضیح هدفهای اجتماعی و اقتصادی در نظام فعالیتهای مناطق غیرشهری است . از این رو تجهیز مراکز عمده اسکانی روستایی به ویژه نقاطی که قابلیت تحول دارند و پذیرای تغییرات ساختاری و جذب سرمایه گذاریهای زیربنایی هستند، ضروری است .

ایجاد زیر ساختهای اقتصادی ، اجتماعی و کالبدی ، در واقع محورهای عمده تجهیز مسیر و روند توسعه پویای جامعه روستایی است .
اثرات زیر ساخت بر روند تحول جامعه به شرح زیر است .

- ۱ زیر ساختها به طور مستقیم بر تولید روستایی تاثیر میگذارند .
- ۲ زیرساختها به ایجاد اشتغال و تنوع فعالیتهای غیر کشاورزی کمک میکند .
- ۳ زیرساختها به افزایش نرخ رشد بخشهای اقتصادی یاری مینماید .

طبقه بندی کلی زیرساختها به شرح زیر است

الف) زیرساختهای کالبدی ؛ شامل

:

۱. حمل و نقل و ارتباطات

۲. کشاورزی

ب) زیرساختهای اجتماعی شامل :

۱. بهداشت و درمان

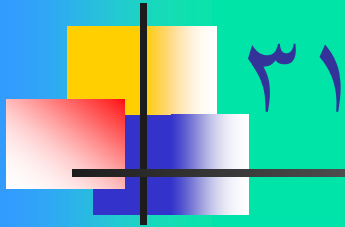
۲. آموزش و پرورش

۳. مسکن

ج) زیرساختهای نهادی شامل:

نهادهایی که کارکرد مناسب اقتصادی و اجتماعی و کالبدی را تسهیل میکند .

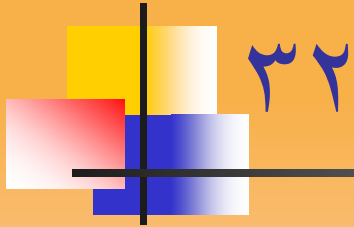
هدفهای برنامه توسعه اقتصادی

عناصر و اجزای آن به قرار زیر است:

۱. بعد فضایی : بعد فضایی و مکانی اجرای برنامه , زیر ساختها , منابع و مواد از جمله خاک , آب و هوا را شامل میشود .
۲. بعد زمانی : عامل زمان باید با بعد فضایی , زیست محیطی و ارزشهای جامعه به گونه ای ترکیب و هماهنگ شود که فرایند اجرای برنامه ریزی روستایی در زمان مناسب و صحیح رخ دهد .
۳. عامل زیست محیطی : حفظ محیط زیستی و ارزشهای آن در برابر انواع آلودگیها و تخریبها اهمیت بسیار دارد .
۴. عامل ارزشها : برای برنامه ریزی و اجرا صحیح طرحهای توسعه روستایی باید همواره ارزشهای اجتماعی , اقتصادی , سیاسی و مذهبی جامعه روستایی در نظر گرفته شود.

فصل سوم:

برنامه ریزی روستایی در ایران

ضرورت برنامه ریزی روستایی در ایران

۳۳

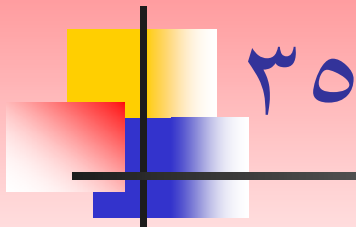
در واقع نه تنها برنامه ریزیهای از قبیل منطقه ای و ناحیه ای هنوز آن چنان که باید و شاید در کشور ما مورد توجه قرار نگرفته بلکه این موضوع در مورد برنامه ریزی روستایی با شدت بیشتری احساس میشود .

روستاها به نظر برخی از این برنامه ریزان روستا ندیده، مکانهایی طبیعی هستند و روستانشینان شرایط خاص زندگی خود را با این امکانات طبیعی تطبیق داده اند و به دلایلی از این قبیل نه تنها برنامه ریزی روستایی در بسیاری از موارد عملاً پذیرفته نشده بلکه آن طور که باید هنوز رویه ها و فنها و روشهای خاص خود را نیافته است .

به سبب تفاوت های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و طبیعی جوامع روستایی تعیین هرگونه چارچوب ثابت برنامه ریزی برای جوامع روستایی به آسانی امکان پذیر نیست.

جلب و جذب جمعیت روستایی به طرف شهر به دلیل وجود امکانات رفاهی در شهرها و آفات – پایین بودن درآمد – عدم تخصص و مهارت فنی کشاورزی در روستاها، وجود امکانات آموزشی و درمانی در شهرها و فقدان آن در روستاها به مراکز شهری که دارای امکانات مختلف اجتماعی و اقتصادی هستند مهاجرت از سوی روستاها به طرف شهرها مشکلات افزایش جمعیت و تراکم آن در (شهرها)، مشکلات مربوط به مسکن، توسعه ناموزون شهرها.

روستا و روستاییان و توسعه روستایی

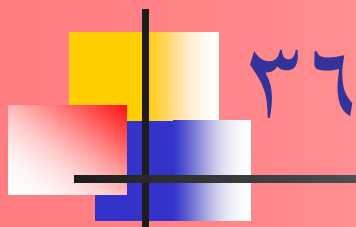
روستاییان یعنی:

- منشا تامین نیروی انسانی هر جامعه
- عاملان سازندگی و آبادانی هر سرزمین
- مولدان خستگی ناپذیر در مبارزه با ناملايمات طبیعی

روستا یعنی :

- کانون اصیل تشکلهای انسانی برای توسعه ملی
- واحد بنیانی تولید در نظام اقتصاد ملی

روستاها یعنی پایگاه های بقای موجودیت و تامین استقلال اقتصادی هر کشور

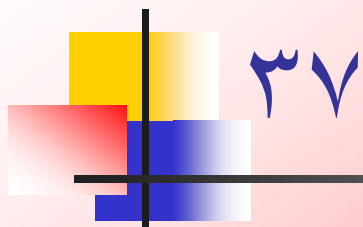

توسعه روستایی یعنی :

- رشد اندیشه های سازنده در خودیاری و همیاری اعضای جوامع روستایی
- بهره برداری بهینه از منابع موجود و عوامل در دسترس مولدان جامعه روستایی
- گسترش تشکلهای تعاونی و نهادهای اجتماعی در جوامع روستایی و اداره آنها به توسط خود روستاییان

توسعه روستا یعنی :

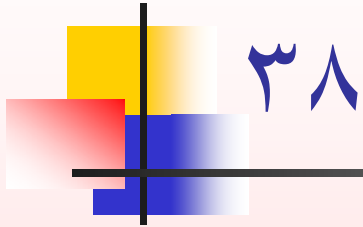
بلوغ اندیشه ها و تلاش پیگیر و اقدام مصممانه روستاییان برای بهسازی جامعه خویش از طریق خودآموزی ، خودیاری و همیاری .

توسعه روستایی مستلزم

- برنامه ریزیهای بلند مدت و کوتاه مدت آموزش
- رفع تبعیض و محو آثار آن در ارائه خدمات دولتی به جوامع روستایی
- رونق بخشیدن به فعالیتهای کشاورزی به عنوان اشتغال غالب مردم
- گسترش سرمایه گذاری و تلاش در ایجاد رونق اقتصادی در جوامع روستایی

ویژگیهای نظام برنامه ریزی در ایران و جایگاه روستا در این نظام

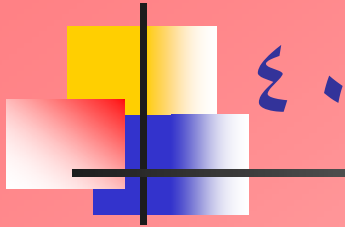
تجربه ۵۰ ساله برنامه ریزی در کشور ایران دو ویژگی اساسی و محوری با خود به همراه داشته است:

۱. برنامه ریزی اقتصادی و بخشی
۲. نظام برنامه ریزی متمرکز

ویژگیهای نظام برنامه ریزی در ایران را میتوان به شرح زیر خلاصه کرد:

۳۹

۱. حاکمیت برنامه ریزی اقتصادی و بخشی در نظام برنامه ریزی کشور بعد اقتصادی و کمی برنامه ریزی بر ابعاد اجتماعی و منطقه ای آن برتری تام دارد .
۲. اهمیت رشد اقتصادی ضابطه اقتصادی بودن فعالیتها و تلاش در راه حصول به نرخ رشد بالاتر در زمینه تولیدات بخشهای مختلف اقتصادی , هدفهای برنامه را تشکیل میدهد.
۳. رجحان برنامه های کوتاه مدت و میان مدت به برنامه های بلند مدت ترجیح دادن به جنبه های کمی در برنامه ریزیها سبب میشود تا دستیابی به موفقیت و رشد اقتصادی در کوتاه و میان مدت مد نظر قرار گیرد.

۱ بخشی بودن وظایف و اختیارات میان مراجع برنامه ریزی و اجرایی دامنه وسیع عملکرد وزارتخانه و تقسیم بندی وظایف موجود در سازمان برنامه و بودجه و نظام برنامه ریزی کشور بیشتر در چارچوب برنامه ریزی بخشی است .

۲ حفظ قدرتهای مرکزی (برنامه ریزی از بالا به پایین)
حفظ وحدت ملی از طریق قدرتمند شدن هر چه بیشتر " مرکز " و " مرکز مداری "
در اداره امور جامعه نظام اداری کشور را به شدت متمرکز نموده است .

۳ . تصمیم گیری متمرکز , اجرای نیمه متمرکز

۱ بی هویت بودن مناطق روستایی

در نظام برنامه ریزی کشور مقوله " محلی – روستایی " ناشناخته مانده و فرآیند برنامه ریزی (محلی – روستایی) جایگاهی ندارد.

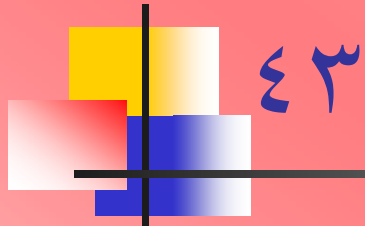
۲. فقدان نهادهای محلی

عدم وجود نهادهای محلی منتخب مردم (شوراهای محلی) و فقدان سازمانهای یک پارچه توسعه منطقه ای به ویژه مناطق روستایی در کشور ، نخست مدلول تاکید و پافشاری بر پدیده اقتصادی است . دوم بزرگترین عامل به فراموشی سپرده شدن مناطق روستایی در نظام برنامه ریزی کشور میباشد.

ده ویژگی نظام برنامه ریزی در ایران نمایانگر خصوصیات مرکز مداری آن میباشد .

۴۲

- رجحان برنامه های کوتاه مدت و میان مدت بر برنامه ریزیهای بلند مدت
- اهمیت رشد اقتصادی
- بخشی بودن تقسیم وظایف و اختیارها میان برنامه ریزی و اجرایی
- حفظ قدرتهای مرکزی
- تمرکز زدایی نسبی اداری
- تصمیم گیری متمرکز و اجرای نیمه متمرکز
- بی هویت بودن منطقه ها
- فقدان نهادهای محلی
- تبعیت از مرکز

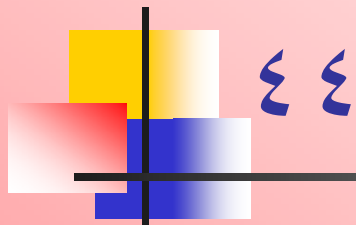

پیامد تمرکز گرایی و اثرات نامطلوب آن در توسعه روستاهای ایران

از پیامدهای تمرکز مداری در کشورهای جهان سوم به وجود آمدن شهرهای خیلی بزرگ انگلی در این کشورها است. توسعه تنها یک شهر به قیمت ویرانی و عقب ماندگی همه کشور تمام میشود.

۱. سرمایه های یک کشور را میبلعد .
۲. مسیرهای بزرگ مهاجرتی را به سوی خود میکشد .
۳. میزان مصرف در مقایسه با سایر شهرها بسیار بالاست .
۴. در توسعه و پیشرفت سایر مناطق کشور

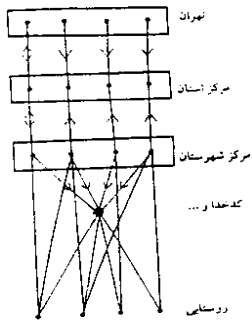
سازماندهی و گردشکار برنامه ریزی در ایران

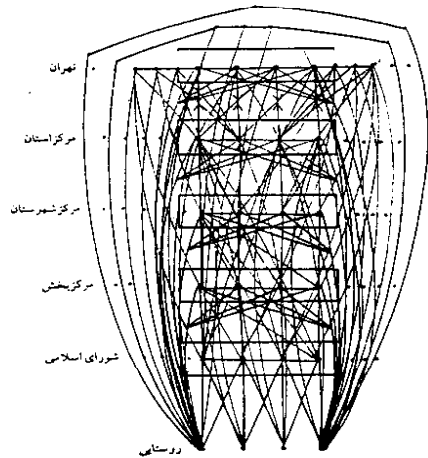
در حال حاضر نظام برنامه ریزی کشور از نظر سازماندهی متشکل از اجزای زیر میباشد .

- رهبر یا شورای رهبری
- شورای نگهبان
- مجلس شورای اسلامی
- هیات وزیران
- شورای اقتصاد
- سازمان برنامه و بودجه
- وزارت امور اقتصادی و دارایی
- نظام بانکی

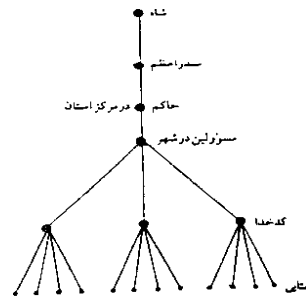
۹. روابط اداری شهر و روستا در فاصله سالهای ۱۲۹۹ - ۱۳۴۱

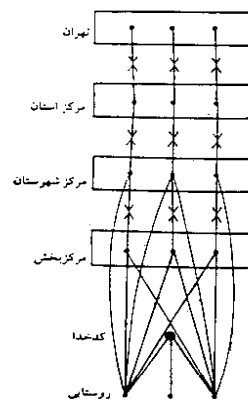
۱۱. روابط اداری شهر و روستا از سال ۱۳۵۷ تاکنون دفتر مقام معظم رهبری رؤسای سه قوه

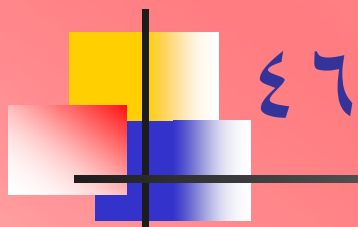
۸. روابط اداری شهر و روستا در زمان تاجار روستای بزرگ مالکی، مالک غایب

۱۰. روابط اداری شهر و روستا در فاصله سالهای ۱۳۴۱ - ۱۳۵۷

- دستگاههای اجرایی
- کمیته های مشترک برنامه ریزی
- شوراهای اسلامی کشور

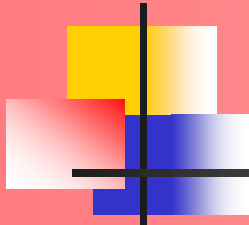

جامعه مشمول برنامه ریزی روستایی

۱. برنامه ریزی روستایی باید ساکنین مراکز عمده روستایی را که در اولویت برنامه ریزی مشخص شده در بر بگیرد .
۲. گروههای مشمول هدف برنامه
۳. گروههای محروم

شرایط موفقیت برنامه های روستایی

۱. موسسات و نهادها : مجموعه نهادهای ذیربط محلی به کار گرفته شود .
۲. مشارکت عمومی
۳. بازخورد دانش و اطلاعات : ارزیابی دقیق موفقیت و شکست گذشته و حال برنامه (نقاط قوت و ضعف) .

مسائل و مشکلات مربوط به فضای برنامه ریزی

۱. عدم پذیرش ضرورت برنامه ریزی روستایی در مجموعه مدیریت سیاسی کشور
۲. مشخص نبودن هدفهای کلی و راهبردهای اساسی توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی
۳. فقدان سازگاری بین فضای کلی سیاسی - اجتماعی کشور در ارتباط با حدود مالکیت
۴. مشخص نبودن حدود مالکیت برنامه به لحاظ درجه و میزان اجباری یا ارشادی بودن
۵. نامشخص بودن جایگاه کشور در اقتصاد جهانی و روابط بین المللی

۱. فقدان توان اداری و فنی لازم برای برنامه ریزی به علت مشکلات موجود
۲. مشخص نبودن مرجع اصلی تصویب برنامه دراز مدت
۳. عدم پیش بینی برنامه ریزی فضایی (آمایش سرزمین) در قوانین و مقررات ناظر
۴. وجود ابهام در جایگاه نقش , و وظایف شورای اقتصاد
۵. مشخص نبودن محتوای دقیق برنامه عمرانی میان مدت
۶. مشخص نبودن جایگاه برنامه ریزی منطقه ای در برنامه های میان مدت

۷. فقدان پیوند ارگانیک ما بین نظام تشکیلات شوراهای اسلامی با نظام برنامه ریزی کشور

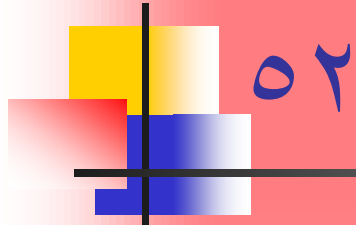
۸. مشخص نبودن محوه مشارکت مردم در مراحل مختلف برنامه ریزیهای منطقه ای

۹. مشخص نبودن ارتباط دستگاهها و نظام آماری کشور با فرآیند برنامه ریز

۱۰. فقدان هماهنگی بین نظام برنامه ریزی مصوب شورای اقتصاد با قوانین تاسیس

وزارتخانه ها

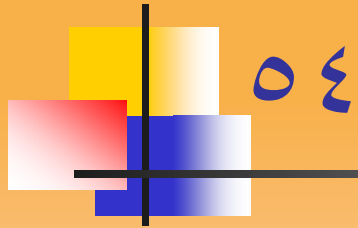
۱۱. فقدان هماهنگی بین قوانین تاسیس وزارتخانه ها و قانون برنامه و بودجه در زمینه مسوولیت تهیه و تدوین برنامه های بخشی.
- نامشخص بودن سهم دستگاههای دولتی و شوراهای اسلامی در ارایه اطلاعات و تهیه برنامه.
 - عدم صلاحیت فنی و اداری مجامع تصویب کننده برنامه های بخشی و منطقه ای
 - عدم امکان اجرایی برنامه ریزی در بعضی از سطوح پیش بینی شده
 - محدود نمودن نقش و سهم دستگاه مرکزی برنامه ریزی کشور
۱۲. فقدان مطالعات جامع بخشی در جهت طراحی مسیرهای عمده توسعه بخشی
- فقدان سازماندهی مناسب برنامه ریزی بخشی در دستگاههای اجرا

۱۱. فقدان سازماندهی مناسب برنامه ریزی بخشی در دستگاههای اجرایی
۱۲. نامشخص بودن جایگاه طرح در برنامه عمرانی پنجساله
۱۳. فقدان مکانیزمهای مناسب برای تصویب طرح
۱۴. مشخص نبودن ضابطه تشخیص طرحهای انتفاعی از غیرانتفاعی
۱۵. قابل پیش بینی نبودن منابع لازم برای توسعه به علت اتکای شدید
۱۶. فقدان مکانیزمهای لازم برای تهیه و تدوین برنامه های تفصیلی ارزی

۱. عدم تناسب برنامه های تدوین شده با توان اجرایی و ظرفیت اقتصادی کشور
۲. ضعف مبانی فرهنگی تبعیت از نظم برنامه ای در سطوح مختلف
۳. کمبود توان فنی لازم برای اجرای برنامه
۴. فقدان نظام و سازمان مناسب فنی و اجرایی
۵. عدم مشارکت فعال مردم در اجرای برنامه های عمرانی
۶. عدم تطابق کافی بین طبقه ای عملیات برنامه ها و تشکیلات دولتی
۷. نارسایی در سیستم نظارتی موجود
۸. ناپیوستگی بین تخصیص اعتبارات, گزارشهای نظارتی و گزارشهای عملکرد برنامه ها
۹. ناکفایی مکانیزمهای تشویق و تنبیه و عدم اجرای سیستم ارزیابی

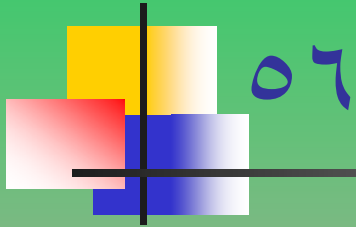
فصل چهارم:

مروری بر دیدگاه‌های و روش‌های توسعه روستایی در ایران

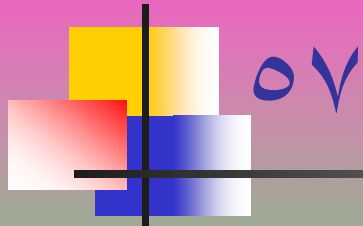
این قطبها مراکز خدماتی در نواحی روستایی بودند که خدمات مورد نیاز جمعیتی بین ۱۰۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ نفر را فراهم ساخت.

۱. باید در مرکز روستاهایی باشد که قرار است خدمات مورد نیاز آنان را تامین کند.
۲. دست کم باید پنجاه خانوار (۲۵۰ نفر) در آن ساکن باشند.
۳. جمعیت آن در مقایسه با روستاهای دیگر با سرعت بیشتری افزایش یافته باشد.
۴. باید از استعداد نسبی برای توسعه کشاورزی و دامداری برخوردار باشد. باید برخی تسهیلات از قبیل تسهیلات بانکی و ارتباطات و غیر

در این طرح نیز نقاط ضعف بسیاری به چشم میخورد :

۱. ظاهراً مراکز خدماتی پیشنهادی بدون ارتباط با سایر مسایل در نظر گرفته شده اند
۲. قلمرو مراکز خدماتی وسیعتر از آن است که این مراکز بتوانند برای بخش اعظم جمعیت روستایی فواید عمده ای در بر داشته باشند
۳. مفهوم مراکز خدماتی بیشتر به خدمات اجتماعی معطوف است در این مفهوم تقویت مبانی اقتصاد روستاها مستقیماً در نظر گرفته نشده است
۴. به رغم کوششهایی که به عمل آوردیم نتوانستیم معین کنیم چه دستگاههایی فعالیتهایی را هماهنگ خواهند ساخت که در مراکز خدماتی منتخب ایجاد خواهند شد

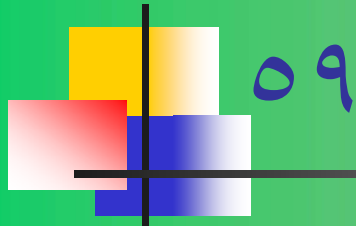

۱. سطح خدماتی که در مراکز خدماتی تدارک میشوند ظاهرا بر اساس هیچ گونه بررسی معدمابی نیز معین نشده است
۲. گروه بندی دوباره روستاها
دو طرح دیگر نیز وجود دارند اولی طرح گروه بندی دوباره روستاهای کوچک منفرد و دیگری طرح شرکتهای سهامی زراعی است.
طرح نخست را گروه بررسی بتل Battell پیشنهاد کرده و ظاهرا اجرا نشده است
جز در مواردی که جزیی از طرح شرکتهای سهامی زراعی را تشکیل میداده است
این طرح ظاهرا واقع بینانه نیست.
اگر جمعیت روستاهای کوچک کم است به این دلیل است که منابع این روستاها فقط همان جمعیت کم را تکافو میکند.
از نظرگاه کاربرد منابع نیز جابه جایی مردم احتمالا زیانبخش است.

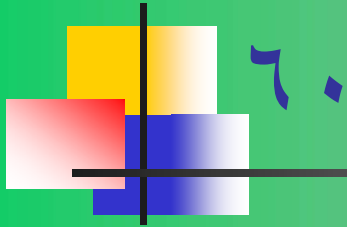
مروری بر دیدگاه برنامه ریزی گروه " بتل " در ایران

۵۸

این گزارش شمای منطقه ای پیشنهادی " اطلس مطالعات برنامه ریزی شهری و منطقه ای " را به کار میبرد و تعدادی برنامه ها و طرحهای مربوط به بخشهای اقتصادی را پیشنهاد میکند که باید در هر یک از کلان مناطق یازده گانه پیاده شوند . در بررسی بتل آخرین تکنیکهای مقداری و روشهای تحلیلی که توصیه های بررسی را مشخص و معقول میسازند به کار گرفته شده اند . بنابر این یافته های این گزارش را میتوان به عنوان تنها یکی از مبانی متعدد برنامه ریزی منطقه ای به کاربرد .

در زمینه بررسیهای منطقه ای در ایرن کوششهای انگشت شمار دیگری نیز به عمل آمده است محمد حمصی " از راه کاربرد تکنیکهای چند متغیره در مورد داده های سرشماری ایران به ۹ منطقه تقسیم شده که سه منطقه آن نیمس از کشور را در بر میگیرد " این مناطق عقب افتاده فاقد منابع قابل استفاده اند و به همین دلیل سرمایه گذاری دولت در این مناطق بیشتر هدفهای رفاهی را تعقیب میکند تا هدفهای مربوط به افزایش کارایی سرمایه گذاریها را".

مناطق پیشنهادی ایشان به دلایل مختلف به کار برنامه ریزی منطقه ای نمی آید
مهمترین این دلایل عبارتند از : مناطق پیشنهادی در بهترین حالت ممکن مناطقی
هستند که به منظوری خاص که طبیعت نامساعد در اختیارشان می نهد فراهم
میسازند .

تفاوتهای میان مناطق از نظر تولید منطقه ای و درآمد سرانه که از سویی نتیجه
توزیع غیر عادلانه منابع شناخته شده و قابل بهره برداری و از سوی دیگر حاصل
سیاستها و برنامه های گذشته است بسیار قابل ملاحظه اند . در حقیقت تفاوت
مناطق از نظر توزیع جمعیت و تسهیلات اجتماعی چون آموزش و پرورش ,
بهداشت و تسهیلات بسیار زیاد است .

تاریخچه برنامه ریزی روستایی در ایران

۶۱

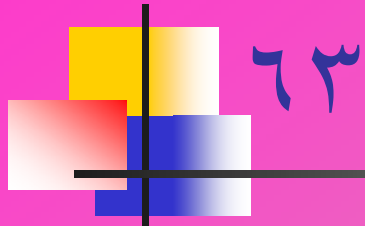
در تمام ادوار تاریخی، کشاورزی اصلیترین سرمایه زندگی، منشا قدرت اقتصادی، تجاری شهرها و منبع ثروت زمینداران بزرگ (فیودالها)، فرمانروایان و سرچشمه مالیات و تغذیه ارتشها به شمار میرفت .
این اواخر قبل از اتصال خزانه به درآمدهای دیگر از جمله نفت (در مدت حداقل ۲۵۰۰ سال) تولید زراعی و روستایی منبع عمده اخذ مالیات و عوارض به صورت مختلف تنها پایگاه درآمد کشور بود .

طبقه حاکم زمیندار همراه اربابان یا اجاره داران و مباشران به مثابه مجموعه به هم پیوسته، شیوه های بهره برداری از اراضی، تهیه و توزیع نهاده های لازم برای تولید کشاورزی، تعیین نوع کشت، خرید و فروش محصولات کشاورزی و بقیه امور روستاها، حتی شیوه مناسبات و شرایط اجتماعی روستاها را سازماندهی میکردند.

جایگاه عمران روستایی در برنامه های عمرانی کشور

۶۲

در واقع نخستین گام برنامه ریزی عمرانی کشور در سال ۱۳۱۶ ه . ش با تشکیل مجمع شورای اقتصادی کشور برداشته شد .
در سال ۱۳۲۵ هیاتی به نام کمیته برنامه به وجود آمد که براساس طرحهای وزارتخانه ها برنامه ای برای مدت ۷ سال تهیه کنند . بدین ترتیب اولین هسته برنامه ریزی اقتصادی در ایران به وجود آمد و در تعقیب آن در مرداد ماه ۱۳۲۵ مجمعی به نام هیات عالی برنامه ریزی تشکیل شد . برنامه عمرانی ۷ ساله اول را تنظیم و در بهمن ماه ۱۳۲۷ به تصویب مجلس رساند .

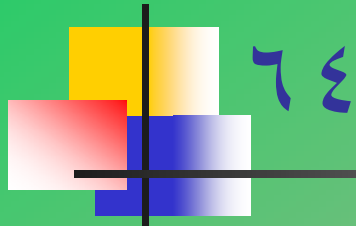

روستا در برنامه عمرانی ۷ ساله اول (۱۳۲۷-۱۳۳۴)

بخش معینی برای عمران روستایی وجود نداشت که دیدگاههای اجرایی توسعه زراعی را در بر میگرفت . اهداف تعیین شده برای توسعه کشاورزی به هیچ وجه دست نیافت.

روستا در برنامه عمرانی هفت ساله دوم (۱۳۳۴-۱۳۴۱)

یکی از بندهای فعالیت برنامه مزبور به " عمران دهات و اراضی بایر " اختصاص یافته بود . و ماموران چند پیشه بنام " دهیار " در حوزه فعالیت کارشناسان که معمولاً ۸۰ ده بود یک " حوزه عمرانی " نامیده میشد . در برنامه دوم تعداد حوزه های عمرانی به ۴۸ و تعداد دهیاران ۱۹۱۹ نفر رسید . نظام بزرگی مالکی وسلطه همه جانبه مالکان بر روستاها و ضعف کارایی و اجرای شیوه های دیوانسالاری و بالاخص تداخل این سیستم با بزرگ مالکان مانع و تنگنای اساسی برای عمران و آبادی دهات در این برهه زمانی به شمار میرفت .

روستا در برنامه عمرانی سوم (۱۳۴۱-۱۳۴۶)

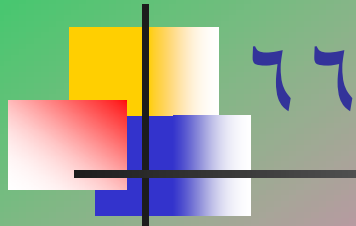
تدوین و اجرای آن با اجرای قانون اصلاحات ارضی و قانون تشکیل انجمنهای ده و اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات تقارن داشت
به دلیل فقدان اهداف تشکیل انجمنهای ده و اصلاح امور اجتماعی و عمران
عدم اهداف مشخص در عمران روستایی و قلت سرمایه گذاری کار مهمی در
مقوله عمران روستایی انجام نداد.
این توزیع نابرابر به روشنی شکاف عمیق موجود بین دو منطقه شهر و روستا
را نشان میدهد این خود مشوق مهاجرت میلیونها روستایی به شهرها میشد معلول
اثرات اصلاحات ارضی و جذب شدن اعتبارات عمرانی در مناطق شهری و
مخصوصاً در شهرهای بزرگ و در راس آن تهران است.

درسه برنامه عمرانی فصل خاصی از منابع عمرانی به روستاها اختصاص نیافت و اقدامات انجام شده به نحوی پراکنده و قاعدتا در چارچوب اعتبارات اختصاص داده شده بود.

روستا در برنامه عمرانی چهارم (۱۳۴۷-۱۳۵۱)

عمران روستایی در برنامه عمرانی چهارم از اهداف و سیاستهای نسبتاً مشخصتری برخوردار بود. هدف و الگوی توسعه مورد نظر در برنامه چهارم با همه تأکیدی که بر عمران روستاها داشت صنعتی کردن کشور و رها کردن کشاورزی بود.

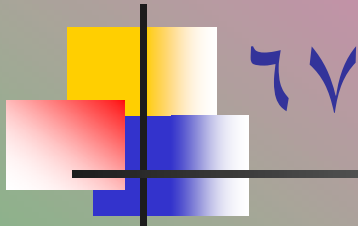
در این برنامه عمران و توسعه روستایی محدود به بعد فیزیکی عمران دهات و منحصر به ایجادپاره ای از تاسیسات شد.

عملکرد برنامه عمرانی چهارم کشور

- الف) روستاهای زیر ۲۵۰ نفر جمعیت (۵۰ خانوار) هیچ طرح و پروژه ای به مورد اجرا گذاشته نشد.
- ب) روستاهای دارای ۲۵۰ تا ۹۹۹ نفر جمعیت پروژه سالم سازی آب، مدرسه دو یا سه کلاسه و راه روستایی اختصاص یافت.
- ج) برای گروه روستاهای دارای ۱۰۰۰-۲۹۹۹ نفر جمعیت طرحهای لوله کشی آب، ایجاد مدارس قابل توسعه، احداث راههای روستایی و احداث حمام در نظر گرفته شده بود.
- د) با جمعیت بیش از ۳۰۰۰ نفر طرحهای لوله کشی آب با در نظر گرفتن توسعه آن در آینده، مدرسه ابتدایی و راهنمایی در آینده، مدرسه ابتدایی و راهنمایی، هنرستان روستایی، برق، حمام و راه روستایی.

روستا در برنامه عمرانی پنجم (۵۶-۱۳۵۲)

گسترش خدمات به روستاها یکی از اهداف عمده در فصل امور اجتماعی تلقی شد. همچنین توزیع نامتعادل سرمایه گذاریهای زیر بنایی، خدمات و تسهیلات رفاهی به منظور کاهش فاصله بین شهر و روستا پی ریزی شهرهای آینده کشور، تعداد بی شمار دهات و بالاخر بهره مند ساختن اکثریت جمعیت روستایی از خدمات و تسهیلات فوق یکی از اهداف عمده این برنامه به شمار میرفت و روستاهای کشور به صورت زیر رده بندی شد:

۱. شهرکها
۲. مراکز دهستان
۳. دهات

ایجاد حوزه های عمران روستایی

۶۸

جدول ۶: توزیع حوزه‌های عمرانی به تفکیک استان*

ردیف	نام استان	۱۳۵۲	۱۳۵۳	۱۳۵۴	جمع حوزه‌های عمرانی
۱	استان مرکزی	۶	۷	۱۰	۲۳
۲	استان گیلان	۵	۳	۵	۱۳
۳	استان مازندران و گنبد و دشت گرگان	۶	۶	-	۱۲
۴	استان آذربایجان شرقی	۵	۳	۳	۱۱
۵	استان آذربایجان غربی	۵	۲	۲	۹
۶	استان کرمانشاهان	۵	۲	۲	۱۱
۷	استان خوزستان	۵	۳	۶	۱۴
۸	استان فارس	۵	۴	۴	۱۳
۹	استان کرمان	۲	۳	۴	۹
۱۰	استان خراسان	۷	۵	۵	۱۷
۱۱	استان اصفهان	۶	۴	۳	۱۳
۱۲	استان سیستان و بلوچستان	۴	۴	۲	۱۰
۱۳	استان کردستان	۴	۳	۳	۱۰
۱۴	استان هرمزگان (بندرعباس)	۴	۳	۳	۱۱
۱۵	استان همدان	۲	۲	۶	۱۰
۱۶	استان لرستان	۲	۲	۳	۷
۱۷	استان ایلام	۲	۳	۳	۸
۱۸	استان چهارمحال بختیاری	۲	۲	۳	۷
۱۹	استان یزد	۲	۳	۴	۹
۲۰	استان زنجان	۲	۲	۲	۶
۲۱	استان بوشهر	۲	۲	۲	۶
۲۲	استان سمنان	۲	۳	۳	۸
۲۳	استان کهگیلویه و بویراحمد	۲	۲	-	۴
	جمع	۸۷	۷۳	۸۱	۲۴۱

* مأخذ: سازمان عمران و نوسازی روستاها

۱. هدف کمی عبارت از ایجاد ۱۱۸۰ حوزه عمرانی

۲. هدف کیفی، توزیع هر چه بیشتر اعتبارات به منظور سرمایه گذاری زیربنایی و رسیدن به رفاه و تقلیل دهات پراکنده و جذب آنها در حوزه های روستایی

تحلیل برنامه های عمران روستایی از آغاز تا پیروزی انقلاب اسلامی

۶۹

جدول (۷) اعتبارات و سهم بخش کشاورزی در برنامه های عمرانی

اعتبارات و نسبتها برنامه های عمرانی	اعتبارات کل میلیارده ریال	سهم کشاورزی از کل اعتبارات پیش بینی شده (درصد)	اعتبارات بخش کشاورزی (میلیارده ریال)		رشد تولیدات کشاورزی (درصد)
			پیش بینی	عملکرد	
برنامه اول	۲۶	۲۸	۷ر۳	۱	-
برنامه دوم	۸۴	۲۹ر۵	۲۴ر۸	۲۳ر۵	-
برنامه سوم	۲۳۰	۲۰۸	۴۷ر۹	۴۷ر۳	۲ر۸
برنامه پنجم (تجدید نظر شده)	۵۶۸	۱۱ر۴	۶۵	۴۶	۴
برنامه ششم	۶۲۴۱	۷ر۵	۴۶۷	۳۷۴ر۵	۲ر۶
-	-	-	-	-	-

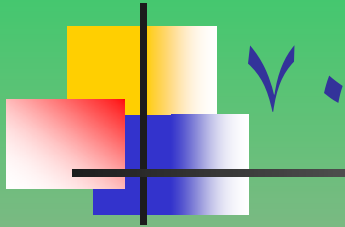
* مأخذ: سازمان برنامه و بودجه، برنامه ریزی و عملکرد، معاونت برنامه ریزی و ارزشیابی

جدول (۸) سهم کشاورزی در تولید ناخالص ملی در سالهای مختلف

سال	۱۳۳۸	۱۳۵۱	۱۳۵۳	۱۳۵۵	۱۳۵۶
سهم کشاورزی	۳۲	۱۸	۱۰	۹ر۷	۹ر۴
با محاسبه نفت (درصد)	۳۶	۲۳	۱۹	۱۵	۱۴
بدون محاسبه نفت (درصد)					

مأخذ: گزارش سالانه (اقتصادی) و ترازنامه (۱۳۳۸-۱۳۵۶) بانک مرکزی ایران

عمران روستایی در شرایط قبل از انقلاب در مقایسه با شهرها که روز به روز بر رونق و آبادی آنها افزوده میشد بسیار کند بود در این میان روستاییان از حداقل امکانات ضروری بی بهره بودند.

رهاورد تمامی این اقدامات از قابلیت‌های نهفته و منابع موجود در روستا استفاده شایسته و بایسته ای نشده ، سهم بسیار بالایی از تواناییها به هدر رفته یا بلا استفاده مانده است .

در پی بروز ضعفها و ناتوانیهای برنامه های عمرانی روستایی ، روش برنامه ریزی مکانی به عنوان اولین گام برنامه ریزی منطقه ای توسط ، آر ، پی ، میسرا به سازمان برنامه پیشنهاد شد . مهمترین ویژگی برنامه پیشنهادی میسرا " برنامه ریزی مکانی " پیوستگی تولید و اقتصاد با خدمات عمرانی از یک طرف و تمرکز فعالیتها در سطوح مختلف سلسله مراتب با گرایش غیرمتمرکز بود .

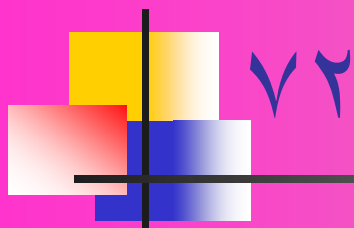
برنامه های عمران روستایی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

تصویب و اجرای قوانین عمران روستایی بعد از انقلاب اسلامی

لایحه قانون واگذاری و احیای اراضی

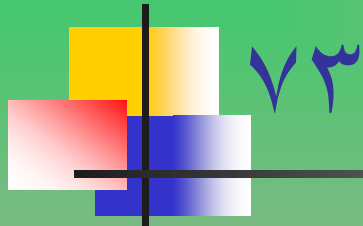
اولین اقدام جمهوری اسلامی ایران برای محرومیت زدایی از جامعه روستایی تاسیس ستاد مرکزی هیاتهای هفت نفره واگذاری احیای اراضی است. ضرورت برای زمین دار کردن روستاییان فقیر. پس از پیروزی انقلاب اسلامی " احیای اراضی موات " و " تعیین تکلیف مالکیت زمین " یکی از مسایل عمده ای بود که در دستور کار دولت قرار گرفت .

بر اساس ماده ی لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی به چهار بخش تقسیم شدند :

۱. اراضی موات و مرتع
۲. اراضی آباد شده توسط افراد یا شرکتها که دادگاه صالح اسلامی به استرداد آنها حکم داده است
۳. اراضی بایر که قبلا دایر بوده بر حسب ملاکهای رژیم قبلی ملک اشخاص یا موسسات شمرده میشده است
۴. اراضی دایر

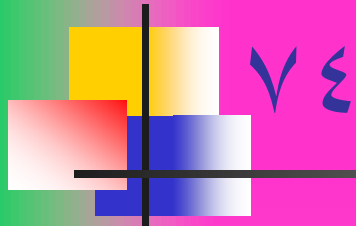
جهاد سازندگی و عمران روستایی

دومین حرکت در مسیر عمران و آبادی روستاها پس از انقلاب اسلامی قانون جهاد سازندگی .

عمران روستایی در برنامه های توسعه اقتصادی – اجتماعی و فرهنگی

اولین برنامه توسعه اقتصادی – اجتماعی و فرهنگی در ۲۶ مرداد ماه سال ۱۳۶۲ برای تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد . به تصویب مجلس شورای اسلامی نرسید و مورد اجرا در نیامد . هر چند تدوین برنامه دیگر مدتی به درازا کشید .

نهادهایی چون بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ، هیاتهای هفت نفره واگذاری اراضی ، وزارت جهاد سازندگی ، مراکز خدمات کشاورزی هر یک بخشی از امور عمران روستاها را بر عهده گرفتند .

۷۵

برنامه پنجساله اول توسعه اقتصادی – اجتماعی و فرهنگی (۱۳۶۸-۱۳۷۲)

در این برنامه عمران روستایی در فصول مختلف به طور جنبی مورد توجه قرار گرفته است. شهرپیشتازی میکند و با اهرمهای قدرت که همیشه در دست شهرنشینان بوده و الان نیز کم و بیش است و نقشی که در ساختار سیاسی، اقتصادی و اجتماعی فرهنگی کشور دارد باز در توزیع اعتبارات عمران شهری و روستایی از کل اعتبارات عمرانی، پیشتازی شهر بر روستا خود را نشان میدهد.

مثبت ترین وجوه برنامه اول توسعه اقتصادی – اجتماعی تبدیل بخش کشاورزی سنتی به کشاورزی نوین و سودآور است تا امکان بهره برداری بهینه از عوامل تولید در بخش کشاورزی فراهم شود.

بخش دوم:

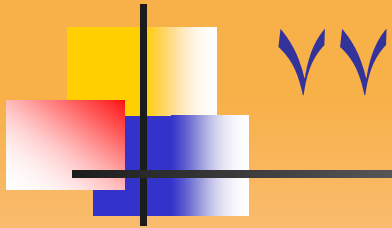
۷۶

چهارچوب عملی

روشها در برنامه ریزی روستایی در ایران

مقدمه ای بر کاربرد روشهای کمی در برنامه ریزی روستایی در ایران

فصل ششم:

روشهای برنامه ریزی روستایی در ایران

مفاهیم و ضوابط خدمات عمومی در روستاهای ایران

۷۸

قبل از بحث در زمینه روشهای تعیین مراکز خدمات روستایی لازم میدانیم . برنامه ریزان روستایی به طور اعم و دانشجویان این رشته به طور اخص مفاهیم و استانداردهای خدمات روستایی آشنا باشند مساله اصلی تعیین کدام خدمت در کدام روستا است .

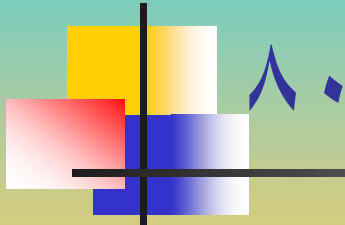
تعریف خدمات عمومی در روستاها

۷۹

خدمات عمومی ، خدماتهای هستند که خود دولت و یا زیر نظر او برای برآوردن نیازهایی که نفع عمومی را در بر دارند صورت میگیرند و بر دو گونه اند:

- خدمات عمومی اداری
- خدمات عمومی تجاری و صنعتی

انواع خدمات عمومی

لاین بری خدمات را به صورت زیر طبقه بندی مینماید:

۱. خدمات اجتماعی و بزرگوار ثروتمندان (دانشگاههای خصوصی - کتابخانه ها - فرودگاه ها - گالریها)
۲. خدمات اجتماعی ویژه فقرا نظیر تفریحات عمومی - کلینیک های بهداشتی عمومی
۳. خدمات مربوط به زیر ساختهای اجتماعی - اقتصادی نظیر سیستمهای آبرسانی و فاضلاب - فرودگاهها - جاده ها - پلیس و آتش نشانی
۴. خدماتی که به افزایش کیفیت زندگی منجر میشود نظیر مدارس - بیمارستانها - پارکها و امکانات رفاهی - روشنایی
۵. خدماتی که متفقا از سوی بخش دولتی و خصوصی ارائه میشوند نظیر مراقبتهای بهداشتی - تفریحات - مسکن سازی

وزارت جهاد سازندگی خدمات وت امکانات روستاها را به دو دسته تقسیم میکند:

الف (امکانات رفاهی

۱. تاسیساتی که از احتیاجات اولیه هر روستا بوده
۲. تاسیساتی که در بعضی از روستاها احداث میشوند که مورد استفاده خود روستا و روستاهای دیگر قرارگیرند

ب (امکانات اقتصادی

انواع خدمات روستایی

۸۲

- راه روستایی
- خدمات آموزشی و فرهنگی
- خدمات بهداشتی و درمانی
- آب آشامیدنی
- انرژی
- خدمات ارتباطی
- خدمات رفاهی
- خدمات اعتباری
- خدمات تولیدی و پشتیبانی
- خدمات هدایتی و حمایتی

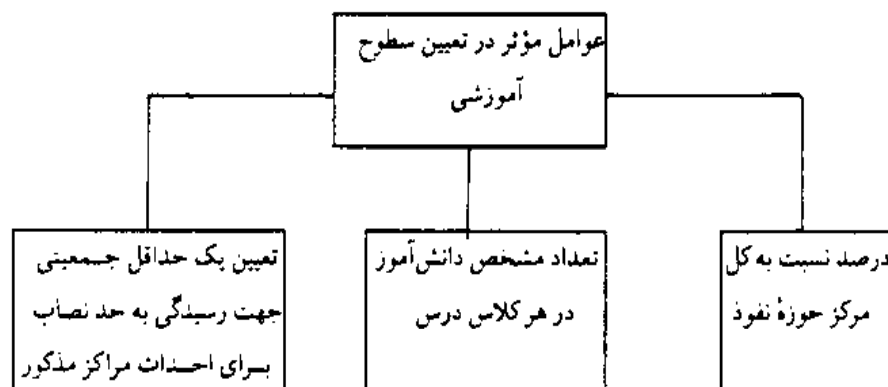
ضوابط ، استانداردها و نرمهای خدمات عمومی در روستاهای ایران

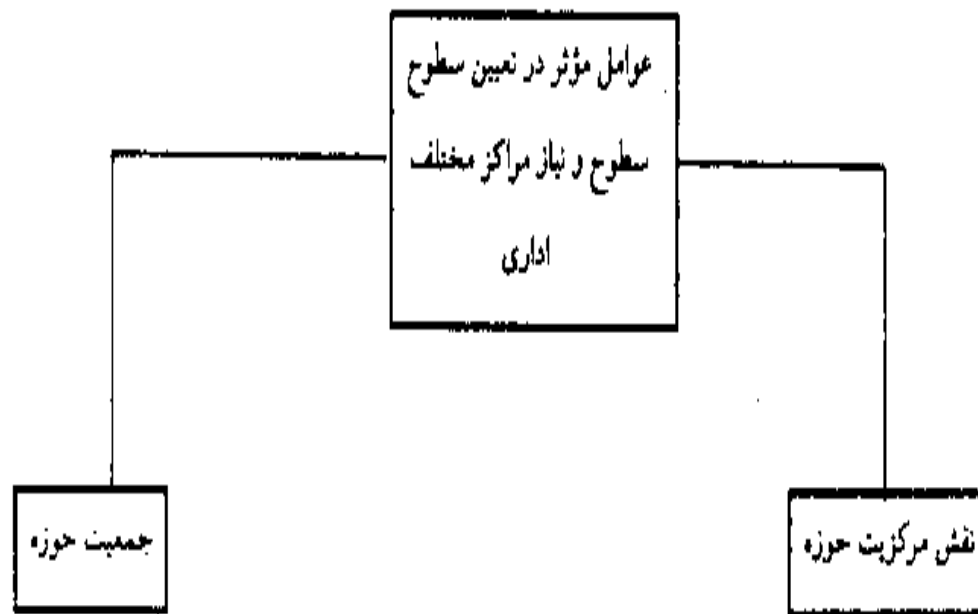
۸۳

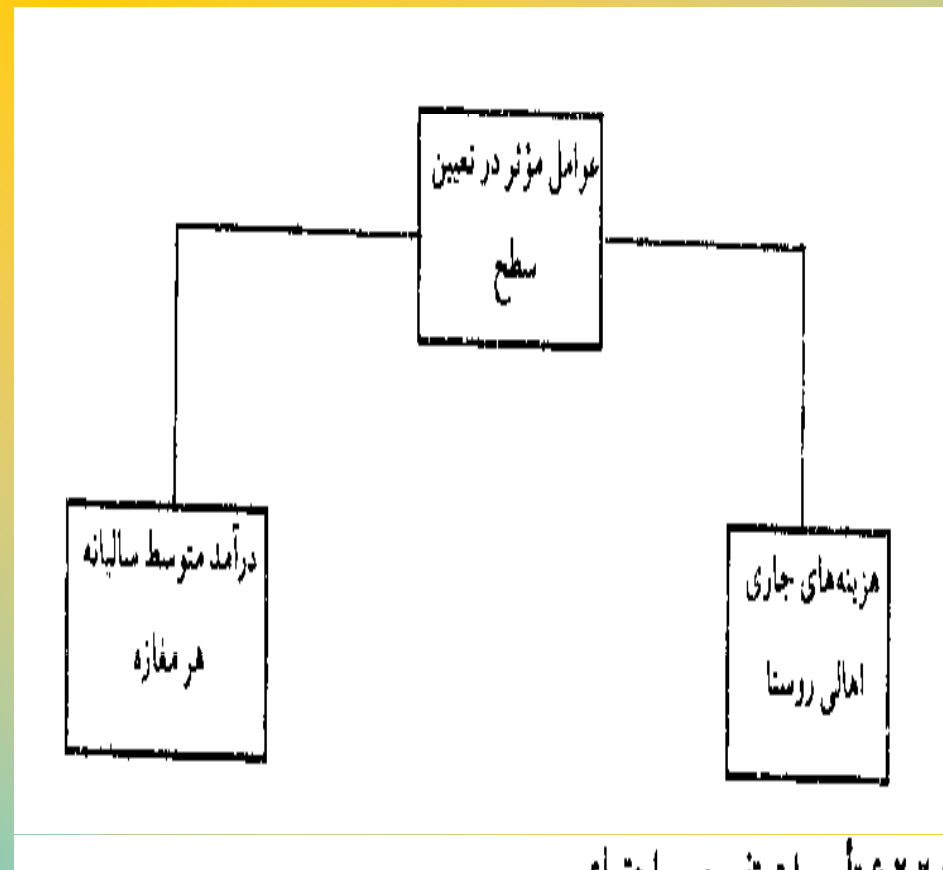
تاسیسات فرهنگی

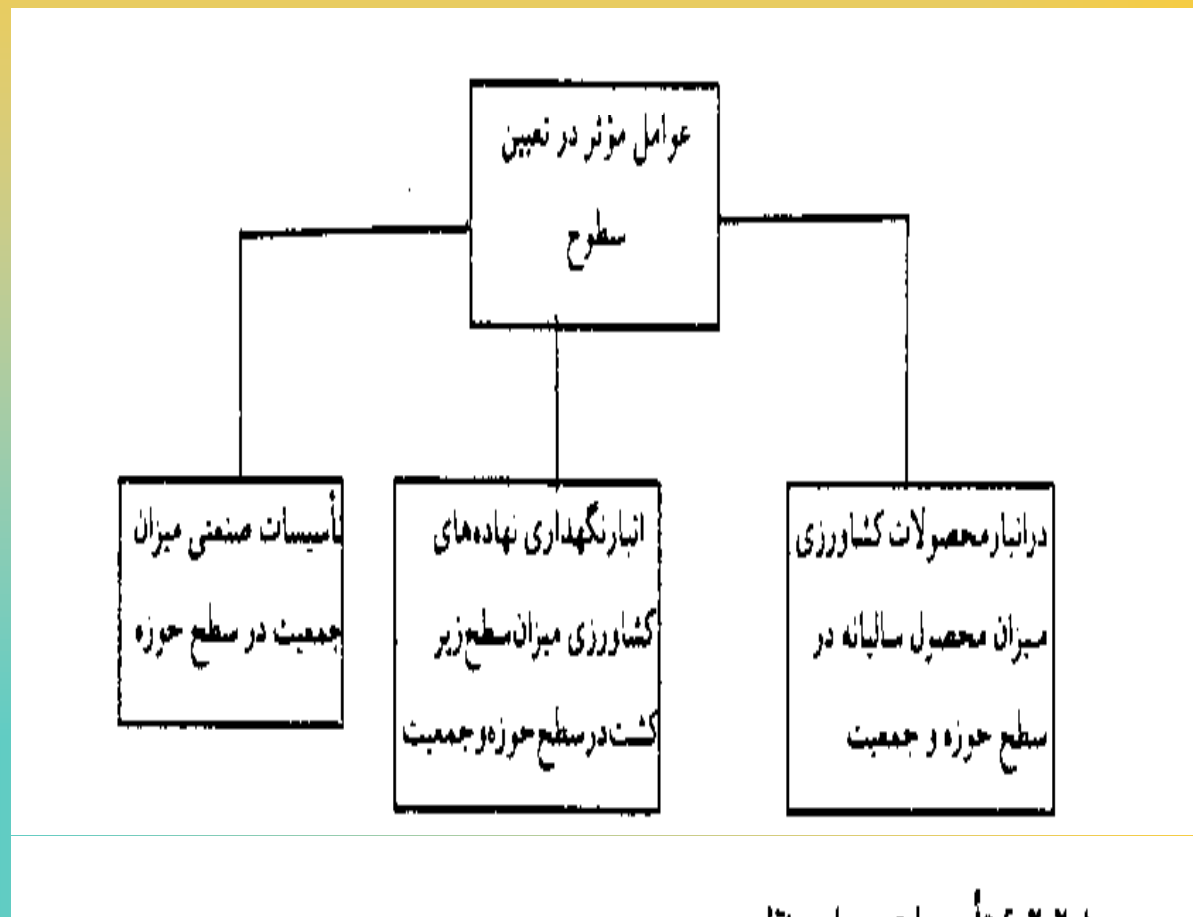
جدول شماره ۹: درصد دانش آموزان نسبت به کل جمعیت و مقاطع تحصیلی و مساحت با توجه به ضوابط آموزش و پرورش در سال ۱۳۵۲

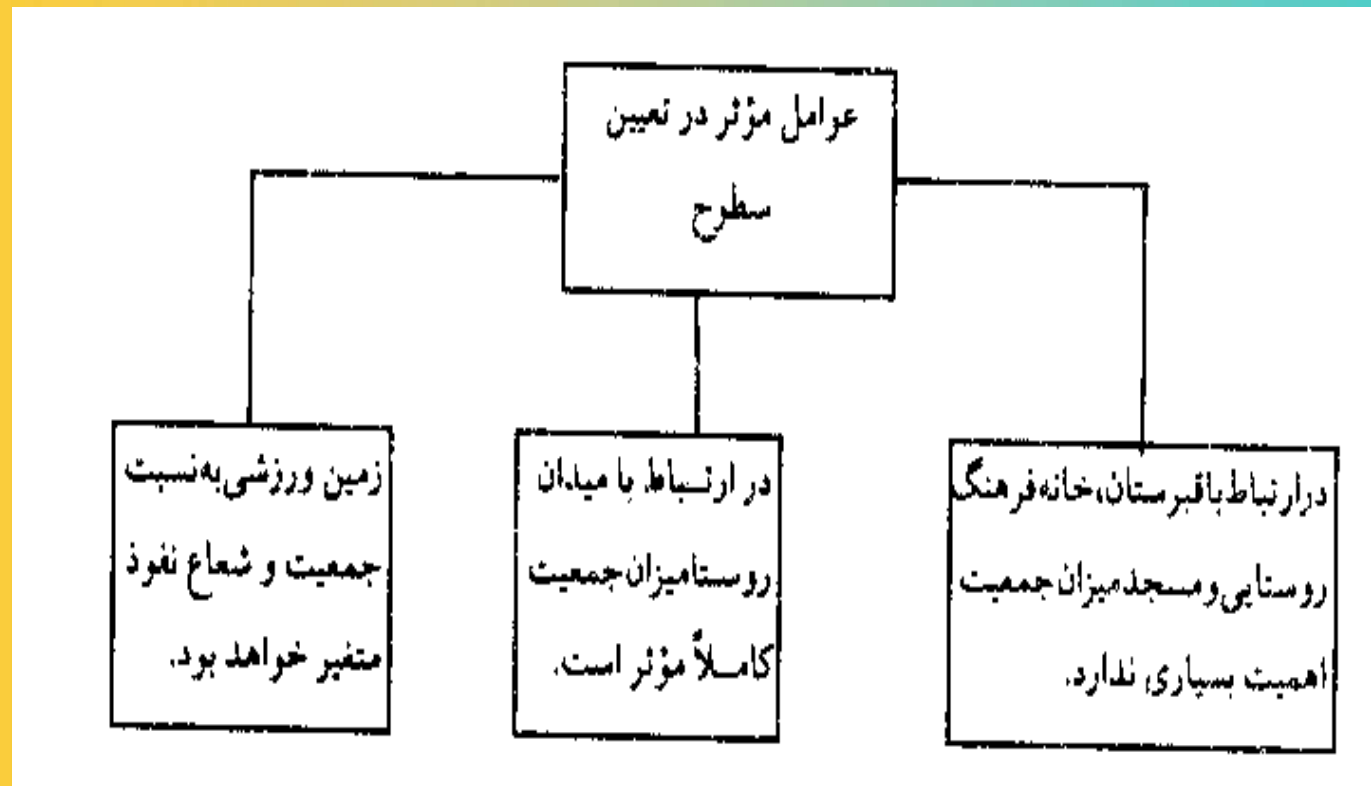
سراهنه (متر مربع)		تعداد نفر در هر کلاس	درصد دانش آموزان نسبت به کل جمعیت	جمعیت و سراهنه مقاطع آموزشی
زیربنا	سطح عمل			
۳٫۵	۳۰	۳۵	٪۱۵٫۸	مدرسه ابتدایی
۵	۵۰	۳۰	٪۵٫۶	مدرسه راهنمایی
۵	۵۰	۳۰	٪۹٫۵	مدرسه متوسطه

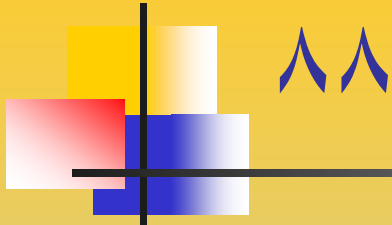

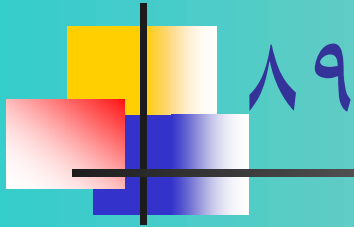
خدمات زیربنایی

شبکه راههای ارتباطی

۱. راههای آسفalte بین شهری
۲. راههای آسفalte بین روستایی
۳. راههای شوسه و یا راههای روستایی درجه دو
۴. راههای خاکی ماشین رو و یا راههای روستایی درجه سه

ضوابط مربوط به وزارت جهاد سازندگی

الف (جمعیت

ب) (اوضاع اقتصادی و اجتماعی منطقه

ضوابط ارائه شده توسط سازمان اسکا پ (ESCAP)

۱. وضعیت اقلیمی

۲. نوع پوشش راه

۳. عرض و سرعت طرح

در ارتباط با عرض راه نکات زیر قابل ذکر هستند

۹۰

۱. هزینه نگهداری

۲. در مناطق حاصلخیز زراعی که جمعیت متراکمی در آن اسکاه یافته است حداقل عرض باید در نظر گرفته شود.

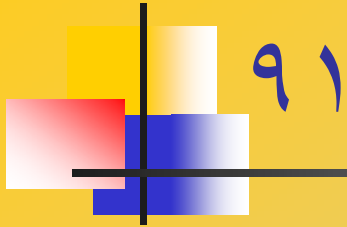
۱. راههای آسفalte بین شهری : (حریم این راهها از ۴۵ متر تا ۳۰۰ متر متغیر است)

۲. راههای روستایی درجه یک : این راهها دارای حریم ۵/۱۲ متر نسبت به محور جاده بستر ۷ متر با پوشش آسفالت میباشد.

۳. راههای روستایی درجه دو شوسه : حریم این راهها نسب به محور جاده ۵/۱۲ متر است

و بستر آن ۶ متر بدون پوشش آسفالت میباشد.

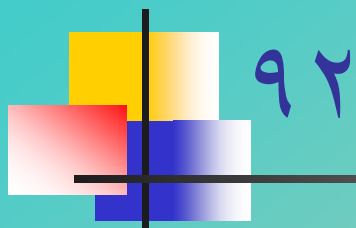
۴. راههای روستایی درجه سه خاکی ماشین رو : حریم این راهها نیز نسبت به محور جاده ۵/۱۲ متر و بستر آنها ۵/۵ میباشد .

شبکه آب آشامیدنی

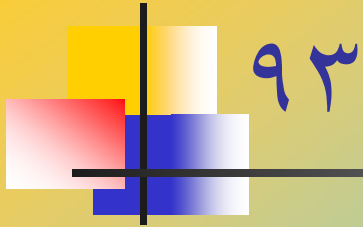
ضوابط مربوط به وزارت جهاد سازندگی

- الف) آبادیهای زیر ۲۰ خانوار به صورت شیر برداشت عمومی
- ب) روستاهای بین ۲۰ تا ۵۰ خانوار ، احداث شبکه به صورت شیر
- ج) نگرشی جامع به مساله آبرسانی در قالب طرحهای مجتمع آبرسانی تا داخل منازل
- د) روستاهای بالای ۵۰ خانوار

ضوابط ارایه شده توسط سازمان اسکاپ (ESCAP)

۱. سیستم بدون لوله کشی به صورت شیر برداشت عمومی در روستاهای زیر ۲۰۰۰ نفر
۲. سیستم لوله کشی به صورت شیر برداشت عمومی در روستاهای بالای ۲۰۰۰ نفر
۳. سیستم لوله کشی به صورت شیرهای برداشت خصوصی در روستاهای مرکزی

شبکه برق

کلیه روستاهای بالای ۵۰ خانوار
کلیه روستاهای زیر ۵۰ خانوار

عوامل موثر در اولویت بندی روستاها عبارت اند از :

۱. جمعیت
۲. نزدیکی به انتقال نیرو
۳. وضعیت طبیعی منطقه
۴. بهره مندی از پتانسیل‌های اقتصادی بالقوه

الف (خانه بهداشت

۱. احداث مراکز ۶۰ الی ۱۵۰۰ نفر دارای خدمات مختلف زیربنایی تجاری و انتظامی
۲. روستای موردنظر حتی الامکان باید دارای خدمات مختلف زیربنایی تجاری و انتظامی باشند .

ب) مرکز بهداشتی و درمانی

۱. این مراکز بایستی در روستاهایی که به راحتی قادر به تحت پوشش بودن روستاهای اطراف هستند احداث شوند .

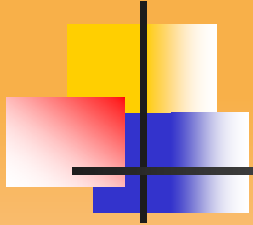
۲. جمعیت لازم برای احداث این مراکز ۵۰۰۰ تا ۷۵۰۰ نفر است .

سلسه مراتب خدماتی پیشنهادی بنیاد مسکن برای حوزه بندی مناطق روستایی کشور

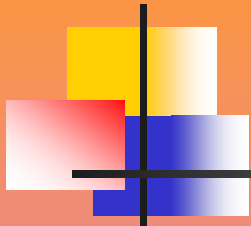
نام تقسیم	دامنه نوسان خانوار	جمعیت جمعیت	دامنه نوسان شعاع دسترسی (متر)	رده مرکزیت	عنصر شاخص		تطبيق سياسی	عناصر توزیعی	شبکه ارتباطی
					رده خدمات				
					نام	رده			
مکان	کمتر از ۵۰	۰ - ۲۵۰	-	ده ابتدایی	فضای آموزش	دبستان درکلاسه مکان	روستا	- تأسیسات پست - تأسیسات زیربنایی - شرکت تعاونی	راه دسترسی
روستا	۵۰ - ۲۰۰	۲۵۰ - ۱۰۰۰	۳۰۰۰ - ۱۰۰۰	ده واسط	آموزشی	دبستان	روستا	- بهالی - صندوق پست - خانه بهداشت - تأسیسات زیربنایی، آب و برق خدمات بهداشتی و حمام و ...	- پیاده درون روستا - سواره درون روستا - شبکه سواره درجه ۲ روستایی
ناحیه	۲۵۰ - ۸۰۰	۲۵۰۰ - ۱۲۵۰	۴۰۰۰ - ۳۰۰۰	ده مرکزی	آموزشی	راهنمایی	روستا	- واحد تجاری روزانه هفتگی - خانه بهداشت - تأسیسات زیربنایی - باجه پست - بهداشتی	- شبکه دسترسی درجه ۱ میان منطقه ای - شبکه دسترسی درجه ۲ روستایی
منظومه دهستان	۸۰۰ - ۳۰۰۰	۴۰۰۰ - ۱۵۰۰۰	۳۰۰۰ - ۱۰۰۰۰	مرکز خدمات	آموزشی	دبیرستان	مرکز دهستان مرکز بخش	- واحدهای تجاری هفتگی - مرکز بهداشت و درمان - خدمات اداری مرکز دهستان	شبکه سواره شریانی - بین منطقه ای راه آسفالت
منطقه	به بالا ۳۰۰۰	به بالا ۱۵۰۰۰	۱۰۰۰ - ۲۰۰۰۰	مرکز توسعه	اداری	بخشداری	مرکز بخش مرکز شهرستان	- واحدهای تجاری ماهیانه - واحدهای اداری - انتظامی - اداری حرفه ای	شبکه سواره شریانی - بین شهری راه آسفالت

فصل هفتم:

۹۶

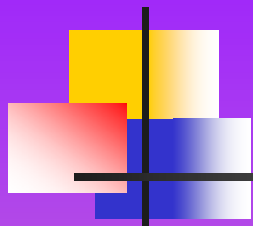
روش مکان مرکزی (تعیین مراکز خدمات روستایی)

از دیدگاه ر. پ . میسر برنامه ریزی مکانی مجموعه ای است از مفاهیم ، رویه ها ، روشها ، و فنون در ایجاد ساخت و تشکیلات مکانی مطلوب .

برنامه ریزی مکانی عبارت است از عملیاتی که تخصیص منابع در اماکن و نواحی را تعیین میکند بطوری که:

۱. سرمایه گذاری بخشی بالاترین حد بازده اجتماعی و اقتصادی
 ۲. فعالیتهای تولیدی و تسهیلات اجتماعی در دسترس تمامی اشخاص که بدان نیاز دارند
 ۳. تفاوتهایی که بین مردم و نواحی از نظر میزان درآمد و رفاه موجود است
- برنامه ریزی مکانی تجربه و تحلیل ساختهای مکانی ، ارزشهای کارآیی آنها با در نظر گرفتن نیازهای اقتصادی و منطقه ای و ایجاد تغییرات ساختمانی برای تامین هدفهای توسعه طرح ریخته شده میباشد .

۹۸

روشهای تعیین مراکز خدمات روستایی

نظریه مکان مرکزی

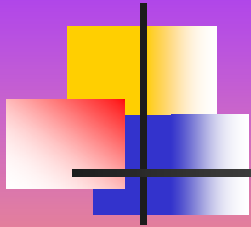
۱. جمعیت به عنوان شاخص مرکزیت
۲. روش میزان سنج نهادی
۳. روش کارکردی
۴. روش وزن بندی مراکز با استفاده از روش مرکزیت
۵. روش آماری نزدیکترین مجاورت
۶. روش تجزیه و تحلیل متغیرها

نظریه جاذبه ای

تأثیرات متقابل دو مرکز جمعیتی دارای نسبتی مستقیم با وسعت / حجم این مراکز و نسبتی معکوس با فاصله بین آنهاست.

مقدار وسعت / حجم هر مرکز میتوان از ارقام مربوط به حجم جمعیت ، اشتغال ، درآمد و مصرف کمک گرفت

این نشان دادن فاصله بین مراکز را میتوان با فاصله با کیلومتر ، زمان سفر ، یا هزینه حمل و نقل و هزینه فرصتهای از دست رفته استفاده کرد.

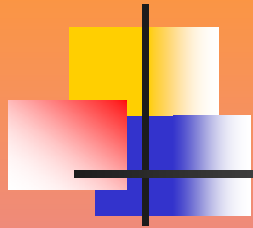
۱۰۰

۱. آنالیز جریانها

۲. آنالیز جاذبه ها : در آن جاذبه بین مراکز نسبت مستقیمی با جمعیت و فعالیتهای اقتصادی اجتماعی مراکز جمعیتی و نسبت معکوسی با مجذور فاصله میان نواحی دارد .

الف (مدل جاذبه ای

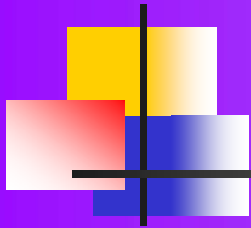
ب) مدل پتانسیلی مکان یاب : یکی از موارد کاربرد مدلهای جاذبه ای ، تعیین اولویتها میان مناطق یا روستاهای یک منطقه جهت استقرار فعالیتهای عمرانی یا خدماتی است .

۱۰۱

تئوری تاثیر متقابل : رابطه اقتصادی بین دو نقطه با جمعیت موجود در آنها نسبت مستقیم ، و با فاصله بین آنها نسبت معکوس دارد.

تیوری فاصله نقطه جدایی : برای تعیین حوزه عملکردی مراکز شهری یا مراکز روستایی بزرگ استفاده میشود.

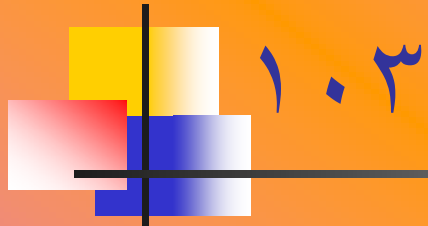
۱۰۲

روشهای عملی تعیین مراکز خدمات روستایی

جمعیت به عنوان شاخص مرکزیت

جدول ۱۰ مقیاس جمعیت

اندازه جمعیت	شاخص	اندازه جمعیت	شاخص
۱-۵۰	۱	۵۰۰-۵۵۰	۱۱
۵۰-۱۰۰	۲	۵۵۰-۶۰۰	۱۲
۱۰۰-۱۵۰	۳	۶۰۰-۶۵۰	۱۳
۱۵۰-۲۰۰	۴	۶۵۰-۷۰۰	۱۴
۲۰۰-۲۵۰	۵	۷۰۰-۷۵۰	۱۵
۲۵۰-۳۰۰	۶	۷۵۰-۸۰۰	۱۶
۳۰۰-۳۵۰	۷	۸۰۰-۸۵۰	۱۷
۳۵۰-۴۰۰	۸	۸۵۰-۹۰۰	۱۸
۴۰۰-۴۵۰	۹	۹۰۰-۹۵۰	۱۹
۴۵۰-۵۰۰	۱۰	۹۵۰-۱۰۰۰	۲۰

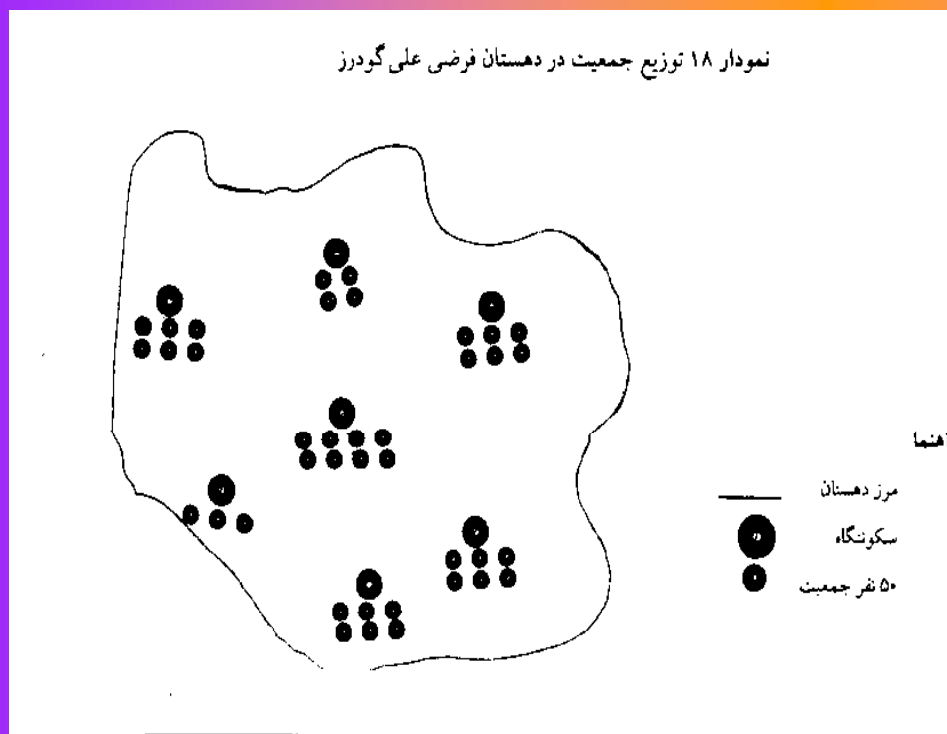

این روش چنانچه محاسنی داشته باشد استفاده از آن محدود میشود به موارد زیر:

۱. آن دسته از خدماتی که وابستگی عمودی دارند .
۲. آن دسته از خدمات که وابستگی افقی دارند .

یک حالت یکنواختی نه تنها در خصوصیات جغرافیایی بلکه در ویژگیهای اقتصادی اجتماعی منطقه نیز وجود داشته باشد .

با آگاهی و از روی عمد به افرادی که در روستاهای بزرگتر و یا شهرها زندگی میکنند اهمیت بیشتری میدهیم.

روش ثقل مرکز جمعیت

روش کارکردی

۱۰۵

به اندازه نقشی که در جوابگویی به نیازهای مختلف مردم دارد و تعداد خدماتی که ارائه میدهد نمره های مثبت دریافت میدارد.

جدول ۱۱: سلسله مراتب تأسیسات آموزشی و امتیاز نسبی آنها براساس کارکردشان

نمره	نوع وظیفه یا کارکرد
۱	کودکستان
۲	دبستان چند پایه از کلاس اول تا سوم
۳	دبستان پنج کلاسه
۴	مدرسه راهنمایی یا مدرسه حرفه‌ای ساده بعد از دبستان
۵	دبیرستان اعم از حرفه‌ای فنی و نظری و تجربی

درمانی امتیاز نسبی آنها براساس کارکردشان

امتیاز	نوع وظیفه یا کارکرد
۱	بیمار روستایی
۲	بهداشتیار
۳	درمانگاه روستایی با یک پزشک
۴	درمانگاه مرکزی با چند پزشک
۵	بیمارستان
۶	بیمارستان منطقه درجه یک

جدول ۱۴: سلسله مراتب امکانات حمل و نقل مسافر و امتیاز نسبی آنها براساس کارکردشان

امتیاز	نوع وظیفه یا کارکرد
۱	پارکینگ یا توقفگاه اتوبوس سرویسهای بین روستایی و بین روستا و شهر
۲	ایستگاه راه آهن
۳	فرودگاه درجه دو
۴	فرودگاه درجه یک
۵	فرودگاه بین المللی

جدول ۱۵: سلسله مراتب امکانات پستی و مخابراتی و امتیاز نسبی آنها براساس کارکردشان

امتیاز	نوع وظیفه یا کارکرد
۱	صندوق پست
۲	باجه پست
۳	اداره پست
۴	تلگراف
۵	تلفن راه دور

محاسن این روش

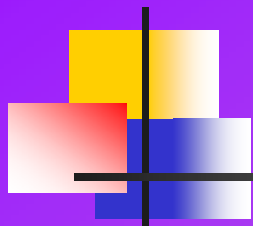
حداکثر استفاده و به کارگیری از تاسیسات یا خدمات و امکانات موجود خواهد گردید.

معایب این روش

۱. اختیاری بودن امتیازات
۲. همگن نبودن واحد تاسیسات و کارکردها در دو رشته مختلف مثلا بهداشت و درمان و آموزش و پرورش در صورت برابر نبودن واحد امتیاز آنها برای نمونه

روش ترسیمی برنامه ریزی مراکز خدماتی

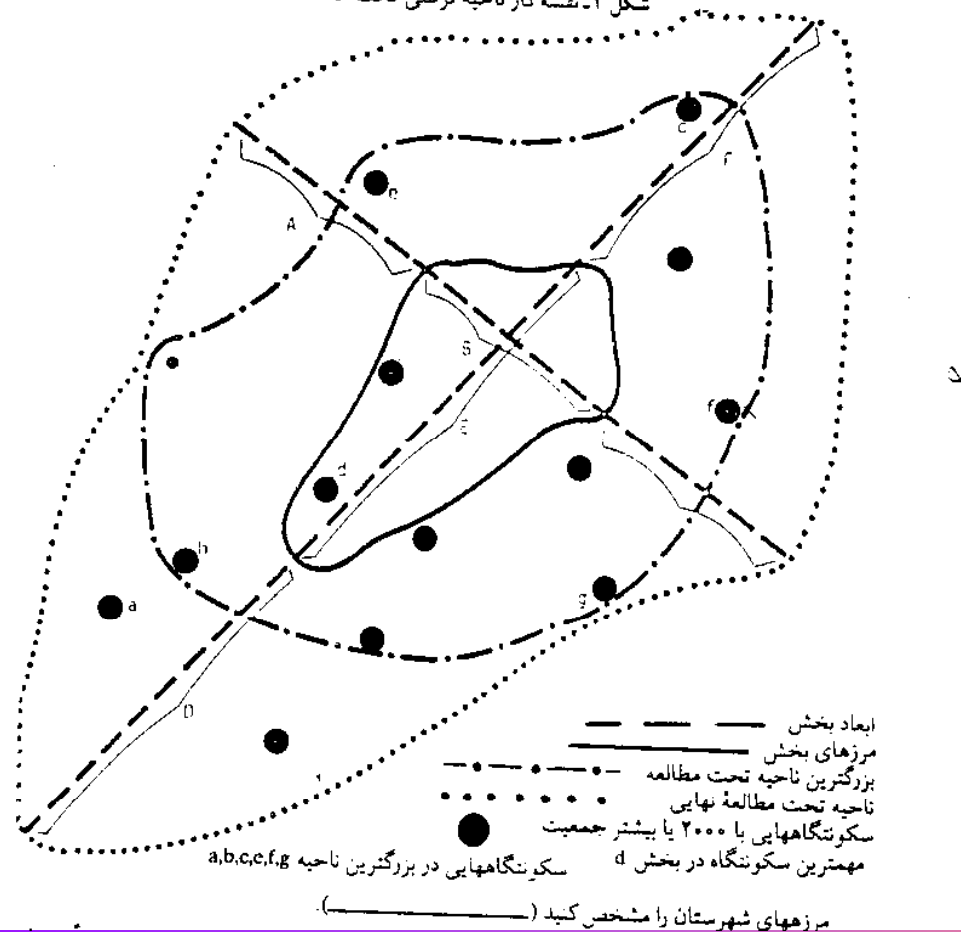
۱۰۷

روش دایره ای

مرحله اول : دست کم ده رونوشت از نقشه موجود شهرستان تحت مطالعه به ترتیبی که در تمام جهات تقریباً ۵۰۰ سکونتگاه خارج از حدود مرزهای شهرستان با فاصله تقریبی قطب آن در هر جهات را شامل شود تهیه کنید .

شکل ۱- نقشه کاذب ناحیه فرضی تحت مطالعه

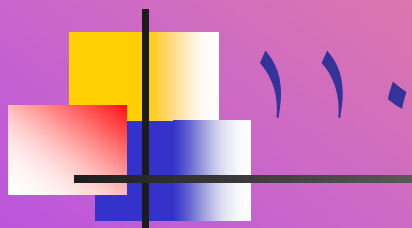
محل دقیق هر
 سکونتگاهی که
 آخرین جمعیت آن
 بیش از ۵۰۰ نفر
 باشد بسیار با
 ارزش است .

۱۰۹

مرحله دوم : فهرستی از تمام سکونتگاههای ذکر شده در نقشه به ترتیب آخرین جمعیتشان تهیه کند.

جدول ۱۸: جمعیت سکونتگاه و تعداد مؤسسات

رتبه	تعداد واحدهای مؤسسات	تعداد انواع مؤسسات	جمعیت	نام سکونتگاه (کد سرشماری)
۵	۴	۳	۲	۱

جدول فهرست خدمات موسسات در روستاها

- موسسات آموزشی و فرهنگی

مهد کودک

دبستان

مدرسه راهنمایی

دبیرستان

مدرسه علوم دینی

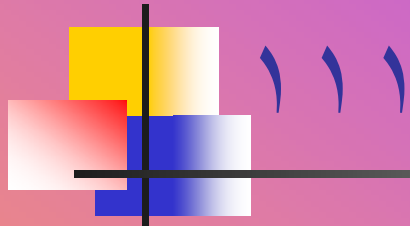
مدرسه حرفه ای

آموزشیار نهضت سوادآموزی

کتابخانه

مسجد

- موسسات بهداشتی و درمانی

حمام

مرکز بهداشتی درمانی

داروخانه

خانه بهداشت

پزشک

دندانپزشک تجربی و دندانساز

بهیار و مامای روستایی

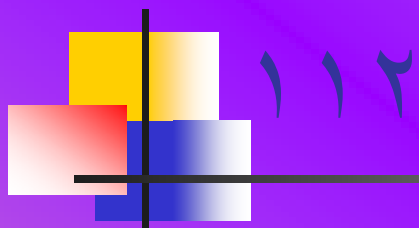
بهداشتیار

بهورز

دامپزشک و تکنسین دامپزشکی

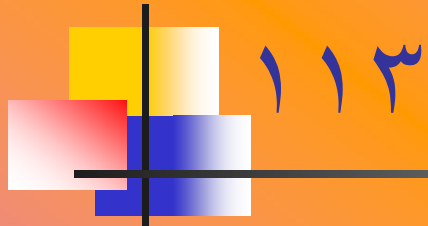
آب لوله کشی تصفیه شده

برق

- موسسات سیاسی و اداری

شورای اسلامی روستایی
دفتر جهاد سازندگی
مرکز خدمات روستایی
پایگاه مقاومت بسیج

- موسسات ارتباطی

صندوق پست
نمایندگی پست یا دفتر پست روستایی
تلگراف
ایستگاه راه آهن
ایستگاه اتوبوس

- کارگاههای تولیدی ، بازرگانی و خدماتی

آسیای آرد

فروشگاه تعاونی

بانک

تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی

تعمیرگاه اتومبیل و موتور سیکلت و دو چرخه

صنایع فرآورده های کشاورزی

پمپ بنزین

بازار روستایی

خرده فروشی

عمده فروشی

انبار

یک جدول کار طبق نمونه تهیه کنید . اکثر اطلاعات با ارزش برای طرح مرکز خدماتی در این جدول قید خواهد شد.

جدول ۱۹ جدول کار برای استخراج سطوح مراکز خدماتی در شهرستان

تسهیلات و خدمات لازم برای شرایط موجود	تسهیلات و خدمات	جمعیت متوسط نواحی خدماتی در شهرستان	تعداد مراکزی که برای شهرستان لازمند (ناحیه برای شهرستان)	استانداردهای حداکثر فاصله سفر
۴	۳	۲	۱	

مرحله چهارم:

اول بالاترین استاندارد را برای حداکثر فاصله سفری که برای برنامه ریزی در سطح شهرستان معقول به نظر میرسد تعیین کنید.

مرحله پنجم:

حال به تکمیل ردیفهای ستون ۱ بپردازید بدین ترتیب که خانه اول با خانه دوم چهار عدد یا دو عدد فاصله داشته باشد و به همین ترتیب تا فواصل بیست و یا هجده (اگر چنین مراکزی موجود باشد) برسد.

۲-۴-۶-۸-۱۰-۱۲-۱۴-۱۶-۱۸-۲۲-۲۶

مرحله ششم:

مراحل بعدی در راه تعیین ارقام خانه های ستون ۲ و سپس ستون ۳ برای ردیفهای پایینتر بااستفاده از یک نقشه کار تحت عنوان " طرح مرکز خدماتی برای فاصله سفر X کیلومتر " براین هر یک برداشته میشود . اگر یازده ردیف در هر فهرست جدول کار وجودداشته باشد یازده نقشه کار تحت این عنوان باید تشکیل داد .

مرحله هفتم:

حال این شهرستان را بارسم خطوطی به وجهی قسمت کنید که محل الصاق تام قسمتهای دوایری را که قبلا رسم شدند به ترتیبی که تمام سکونتگاهها در شهرستان به نزدیکترین مرکز متصل شوند با هم وصل کند برای مثال به شکل شماره ۲ توجه کنید.

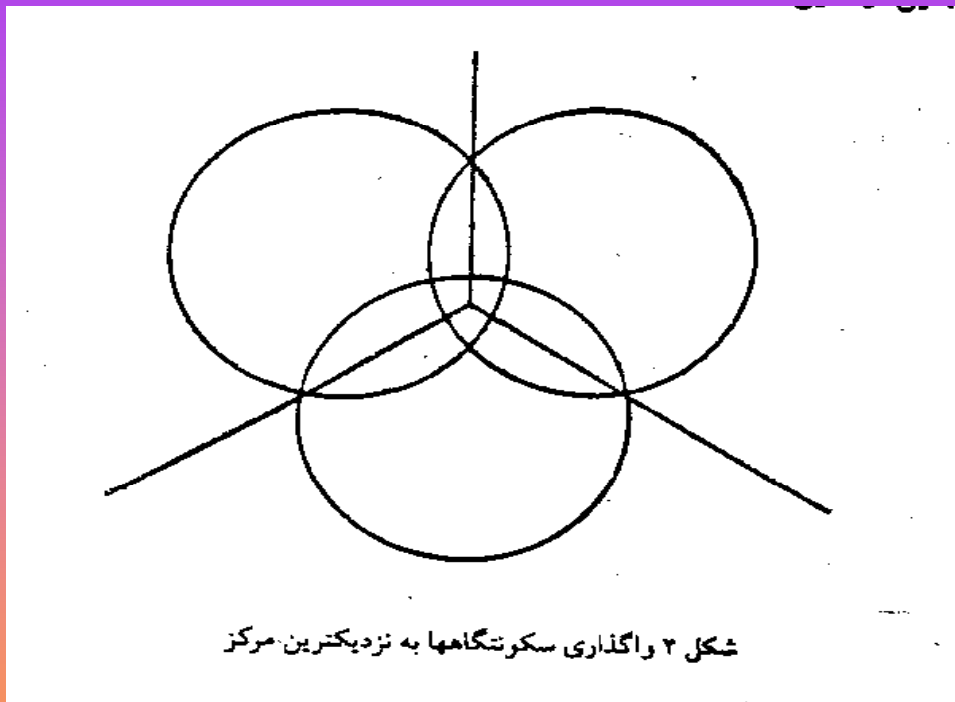

مرحله هشتم:

حال رقم خانه های ستون ۳ را میتوان به ترتیب زیر تعیین کرد:

- الف) آن نواحی جدا شده که در واقع در ناحیه مورد مطالعه قرار دارند را تعیین کنید
- ب) تمام سکونتگاههایی که در محدوده هر یک از چنین نواحی قرار دارند را با جمعیشان که در جدول ۱۸ قید شده به فهرست در آورید .
- ج) جمعیت کل رادر هر کدام از این نواحی جمع کنید .
- د) مراکز هر کدام را با کل جمعیت خدماتی به ترتیب نزولی قید کنید .
- ه) جمعیت متوسط ناحیه خدماتی را تعیین کنید .

۱۱۹

مرحله نهم:

پس از این که ارقام خانه های ردیف یک ستونهای ۲ و ۳ به دست آمد به ردیف دو پردازید .

۱۲۰

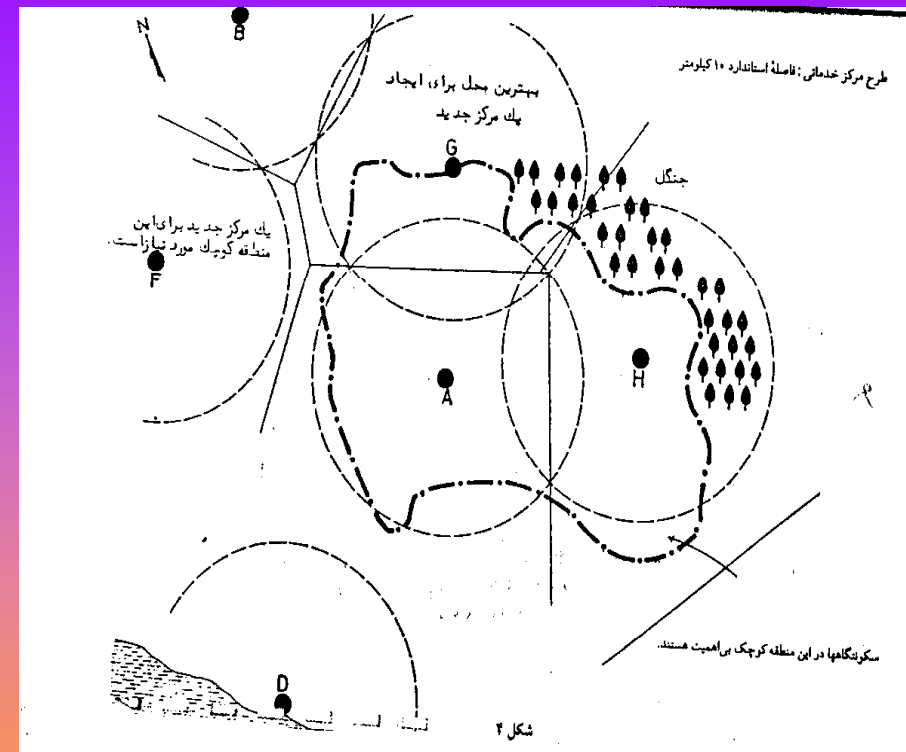
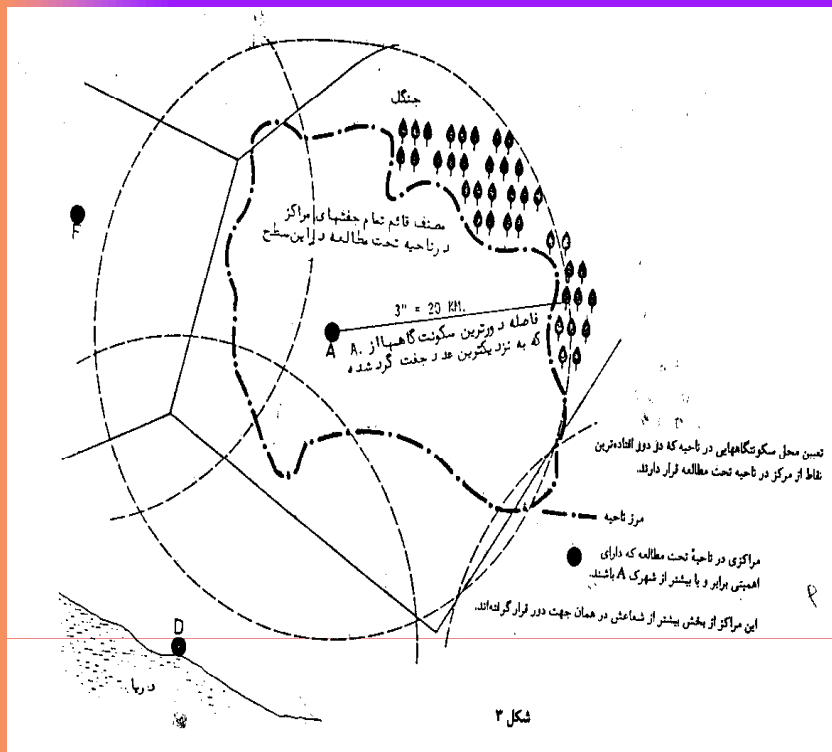
مرحله دهم:

جدول ۳- طرح مراکز خدماتی برای شهرستان
خلاصه‌ای از اطلاعات پایه

نام مرکز	سطح اول			سطح دوم			سطح سوم و خیره
	حداکثر فاصله سفر	جمعیت مرکز	جمعیت ناحیه خدماتی	حداکثر فاصله سفر	جمعیت مرکز	جمعیت ناحیه خدماتی	

کاربرد این روش بر ناحیه فرضی در اشکال ۳ تا ۵ ارائه می‌شود.

این فرایند را
برای هر یک
از ردیفهای
پایینتر جدول
کار تکرار
کنید.

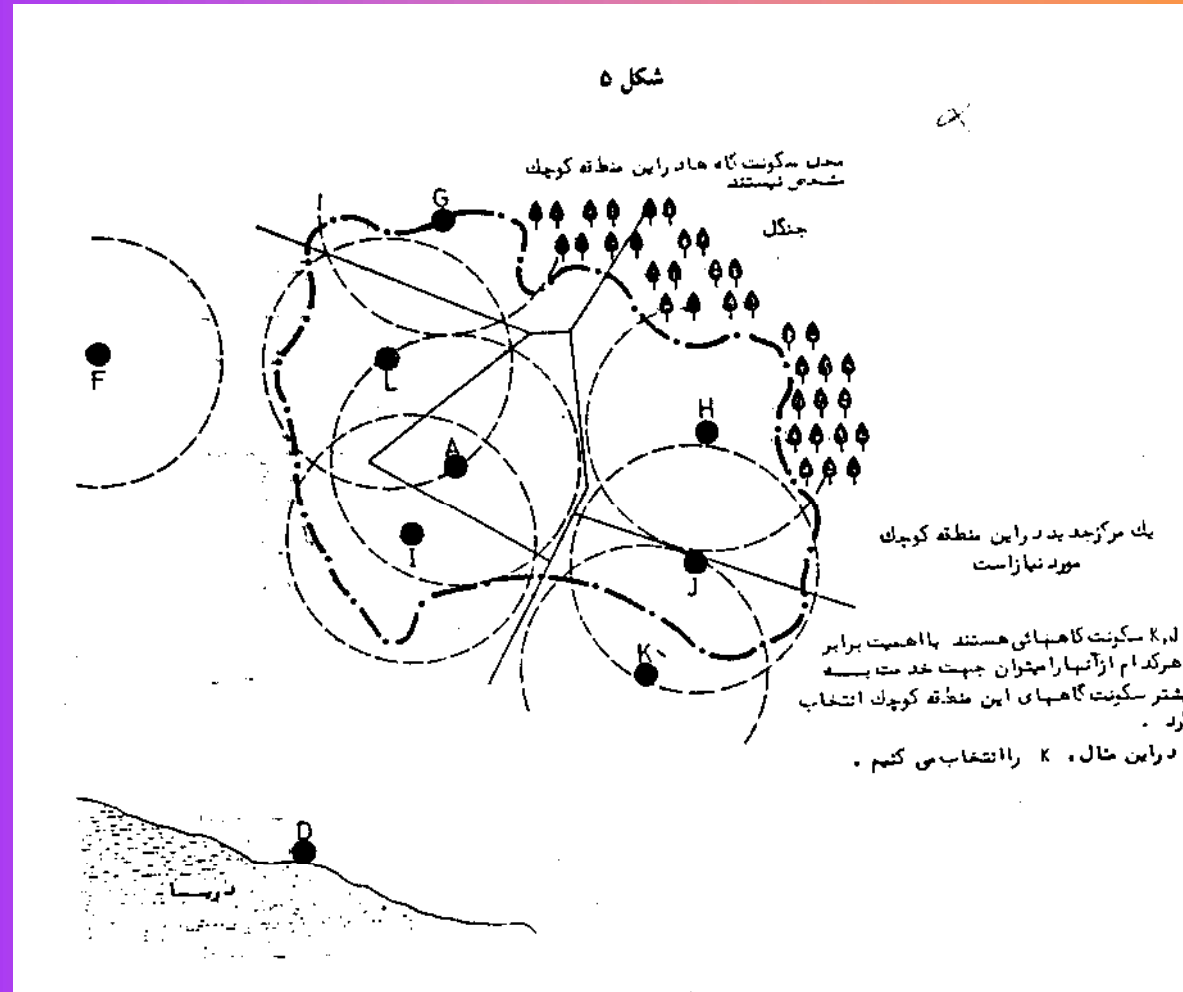

تعیین محل سکونتگاههای دور افتاده

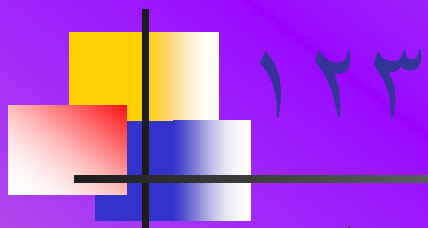
طرح مرکز خدماتی

شکل ۵

روش تنصیفی

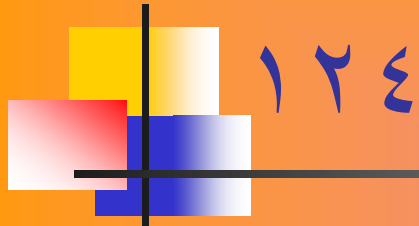
نقطه رشد (growth point) بالاترین سطح مرکز خدماتی روستایی ،
مرکز خدمات

روستاهایی که تحت این طبقه بندی قرار نگیرند از (service center)
نظر استانداردهای جمعیت و یا فاصله شرایط لازم را جهت قرار دادن اکثر
خدمات و فعالیتهای آنها ندارند .

مراحل ۱ و ۲ : این مراحل همان مراحل اول و دوم روش دایره ای هستند

مرحله ۳ : مهمترین مکان یا مکانها را در شهرستان پیدا کنید

مرحله ۴ : در تمام جهات مکانهای دیگری داخل یا خارج از محدوده
شهرستان با اهمیتی برابر یا بیشتر جستجو کنید.

مرحله ۵

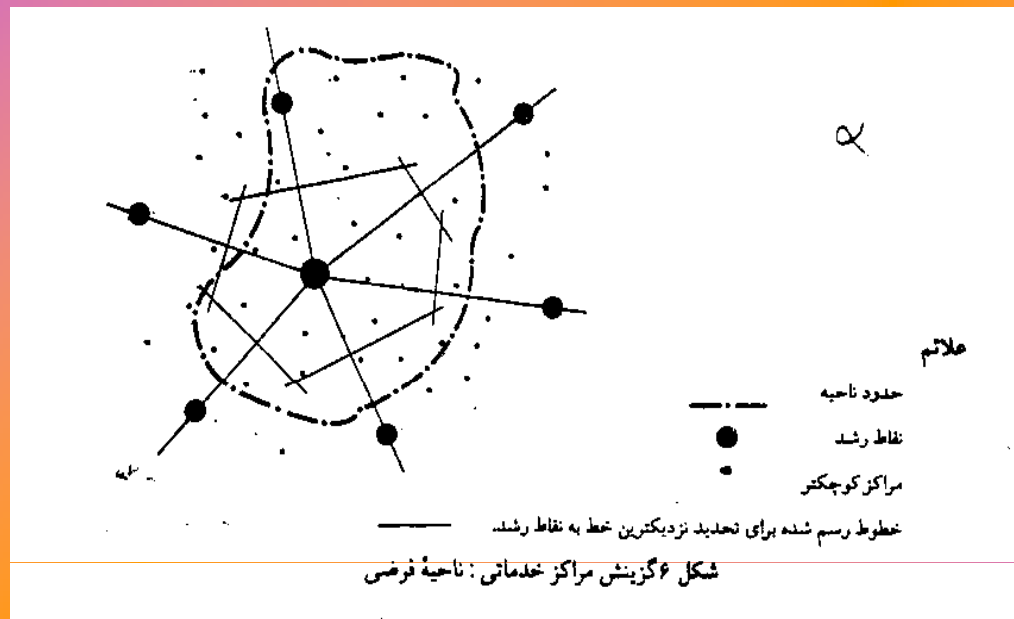
خطوطی از این مهمترین مراکز تا مکانهایی در همسایگی آنها که در (ii) فوقا مشخص شد رسم کنید.

مرحله ۶

n این خطوط را تنصیف کرده و در نقطه تنصیف خطوطی قایم رسم کنید:

مرحله ۷ : ناحیه ای در داخل که از اتصال این منصفهای قایم به دست میاید حدودتقریبی ناحیه ای را که از طریق مهمترین مرکز (یا مرکز) با خدمات و کالاهایی که در مراکز سطوح پایینتر بعدی وجود ندارد خدمت میشود، تشکیل میدهند نواحی دیگر از طریق مراکز دیگر خدمت میشوند.

مرحله ۸ : در ناحیه اطراف خط مرزی این ناحیه مکانهایی که دارای اهمیت محلی در این منطقه هستند را مشخص کنید .

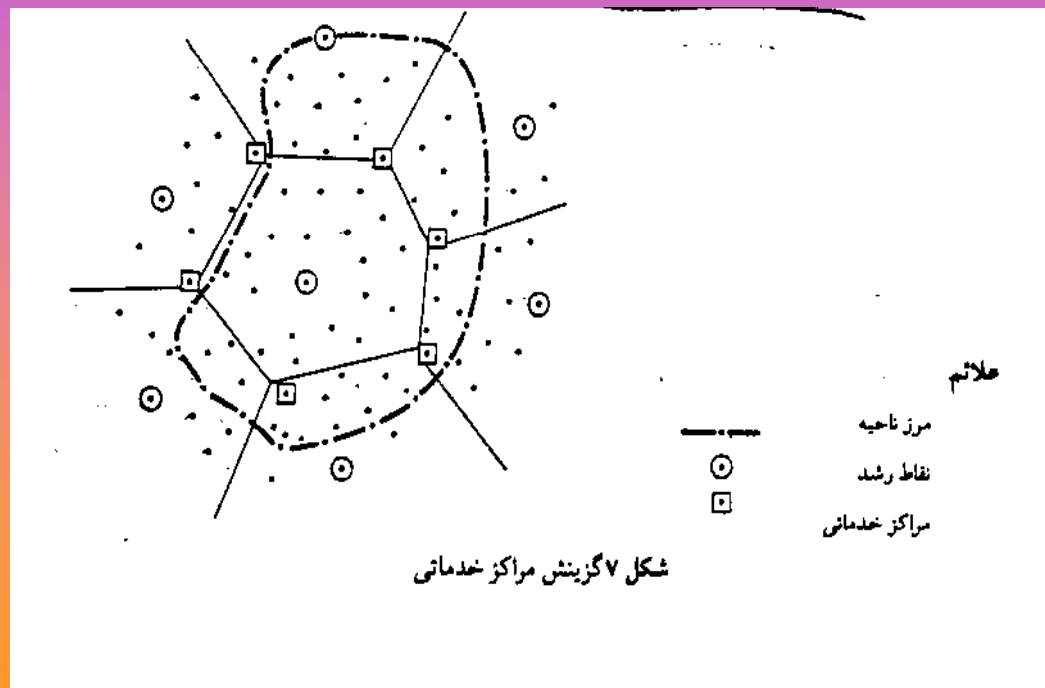

مرحله ۹ : از میان این مکانها مراکز سطح پایینتر بعدی را به ترتیبی که به طور تقریبی به صورت یکنواخت در اطراف این منطقه مرزی پراکنده باشند انتخاب کنید .

مرحله اول : نقاط رشد داخل و خارج از ناحیه را انتخاب کنید.

مرحله دوم : مراکز خدماتی را در منطقه مرزهای بین نقاط رشد.

A نمونه برنامه ریزی:

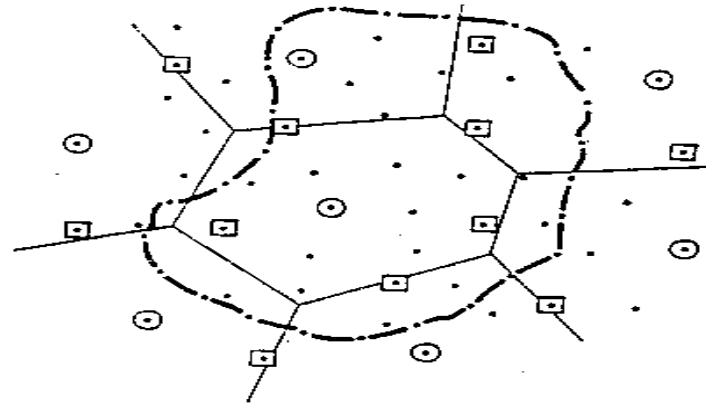
در این نمونه مراکز
مکمل بر روی بعدهای
مرزهای بین نقاط رشد بنا
شده اند

گزینش مراکز خدماتی

۱۲۷

مرحله ۲: برنامه ریزی B: در این نمونه مراکز خدماتی در زوایای مرزهای دور نقاط رشد بنا

سده اند.

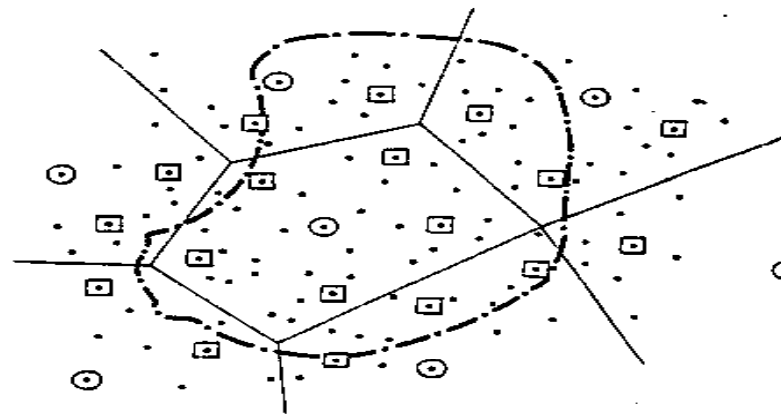
علامت

- مرز ناحیه
- نقاط رشد
- مراکز خدماتی

شکل ۸ گزینش مراکز خدماتی

مرحله ۳: نمونه برنامه ریزی C: در این نمونه مراکز خدماتی در هر دو طرف مرزهای بین

نقاط رشد بنا گردیده اند.

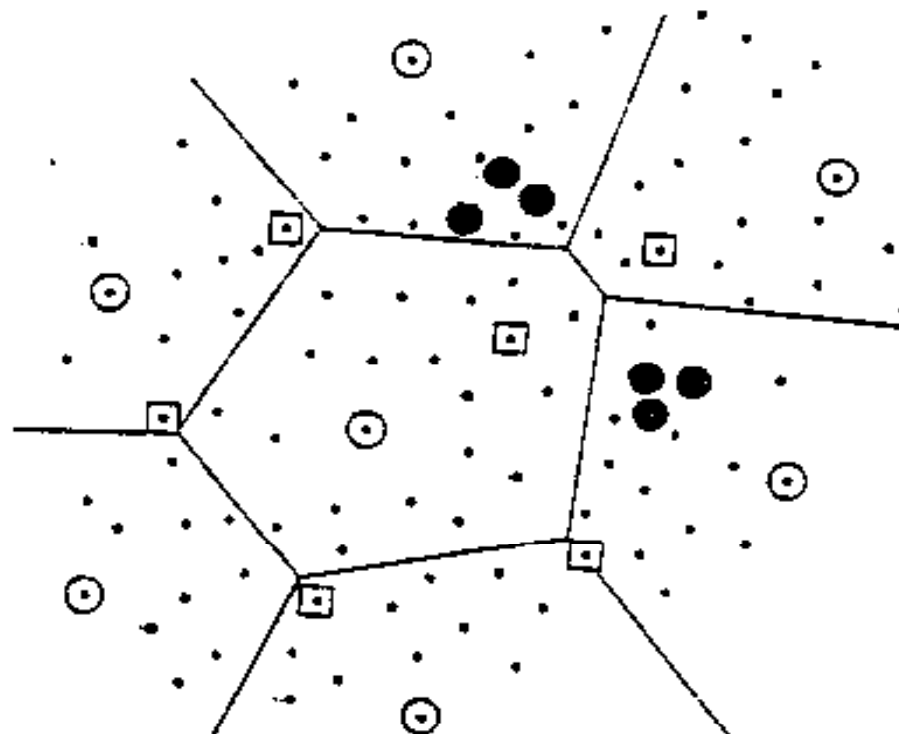

- مرز ناحیه
- نقاط رشد
- مراکز خدماتی
- مراکز با نسبت

شکل ۹ گزینش مراکز خدماتی

گزینش مراکز خدماتی - برنامه ریزی مختلط

۱۲۸

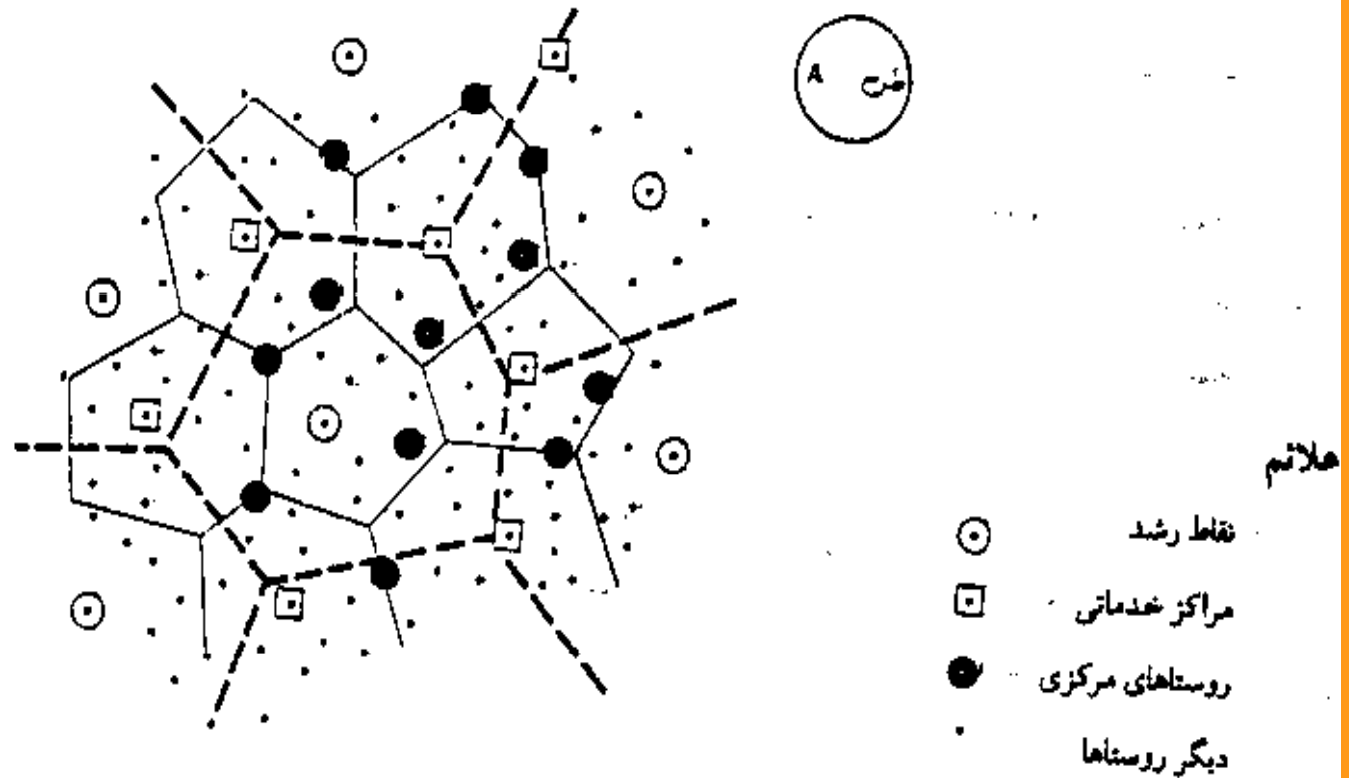
شکل ۱۰ گزینش مراکز خدماتی
مثال نمونه برنامه ریزی مختلط

تعیین محل تسهیلات در محتوای طرح

۱۲۹

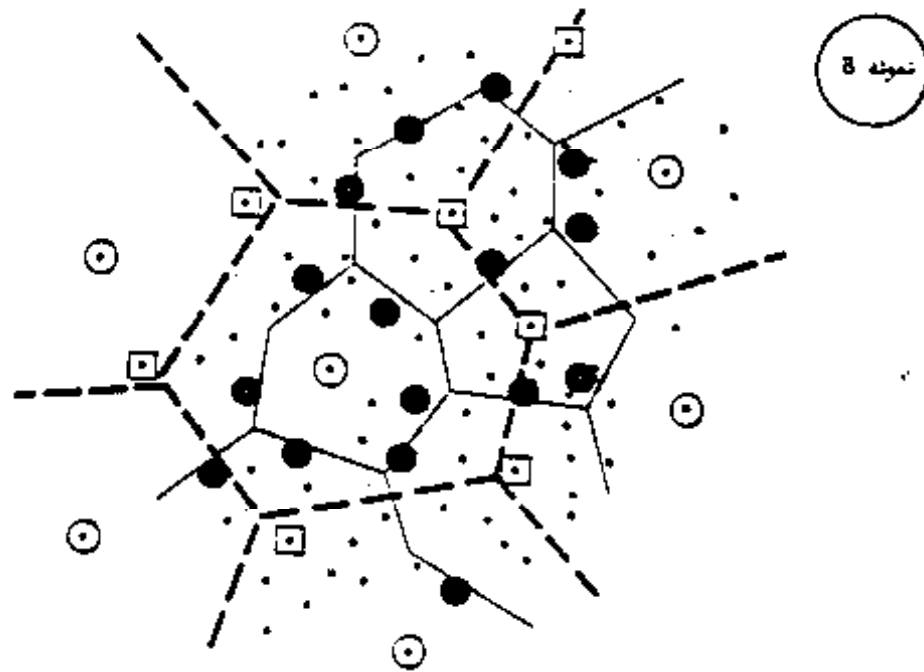
طرح

A

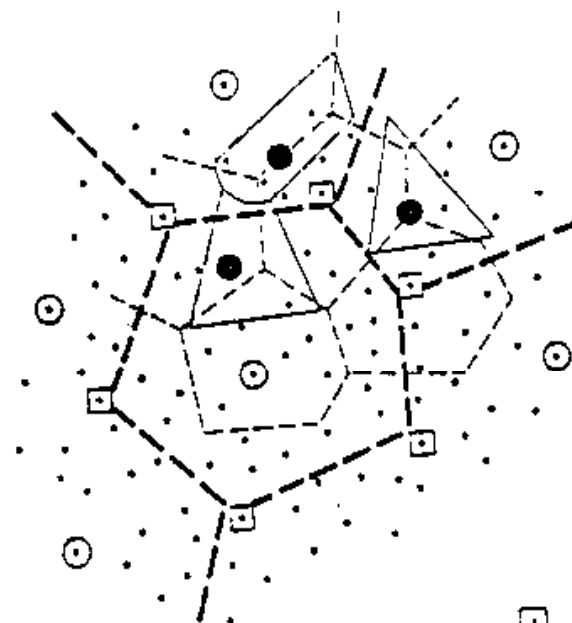

شکل ۱۱: تقسیمات فرعی فزاینده طرح کلی اسکانی
نمونه برنامه‌ریزی B برای هر دو سطح استفاده شده.

طرح
B

شکل ۱۲: تقسیمات فرعی فزاینده طرح کلی اسکانی
نمونه B برای سطح خدماتی و نمونه A برای روستاهای مرکزی استفاده شده

علائم

مراکز خدماتی

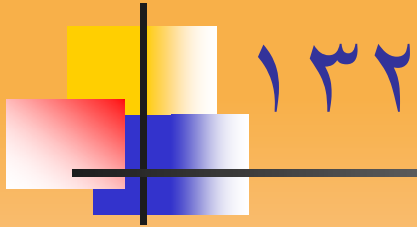
نقطه رشد

● بایستترین سطح مرکز جدید در نظامی که هنوز ناتمام است.

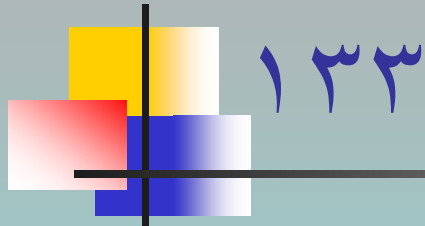
شکل ۱۳: تقسیمات فرعی قسمتی از فضای ما بین مراکز خدماتی

مراکز جدید یا ● علامتگذاری شده‌اند. این مراکز اولین مراکزی هستند که در یک سری جدید که بالاخره به حدی می‌رسند که ناحیه را به عنوان پیشرفتهای عمرانی خدمت کند.

فصل هشتم :

روش برنامه ریزی فیزیکی برای یک مجموعه روستایی

هدف

تدوین و تعیین طرح توسعه فیزیکی در روند توسعه همه جانبه مناطق روستایی است.

طراحی توسعه فیزیکی مناطق روستایی

تعیین سطح و نوع خدمات لازم برای مناطق روستایی و پیشنهاد نظام توزیع مناسب آن و همچنین تهیه طرح جامع برای مراکز دهستان که طبیعتاً بار اولویت تهیه این گونه طرحها قرار دارند .

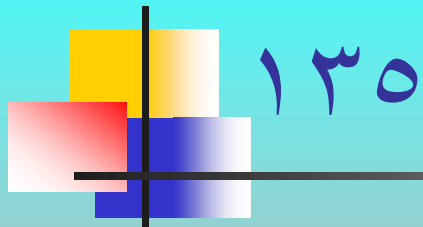
وظیفه مهم بخش خدمات مدیریت توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است.

۱. خدمات اجتماعی

شامل آموزش و پرورش، فنی و حرفه ای، آموزش عالی و فرهنگ و هنر بهداشت و درمان قابل ارایه توسط بخش عمومی و خصوصی.

۲. خدمات تامین اجتماعی و اداری

شامل خدمات قابل ارایه توسط ادارات و موسسات دولتی (دستگاههای اجرایی) مانند خدمات اداری دولتی، خدمات عمرانی دولتی، خدمات تأمین و انتظامی و خدمات قضایی.

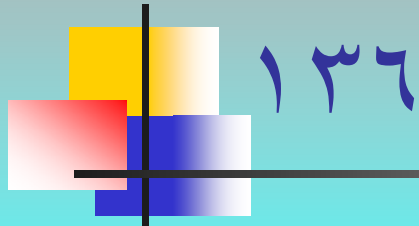

. خدمات رفاهی

شامل بیمه های اجتماعی, خدمات توریستی (جهانگردی و ایرانگردی) و زیارتی و تفریحی, سرگرمی, استراحت, پارک و مانند اینها.

.خدمات بازرگانی

شامل خدمات مربوط به بازرگانی داخلی و خارجی, بانکداری, بیمه ... ترابری (حمل و نقل) توزیع کالا و خدمات مورد نیاز مردم.

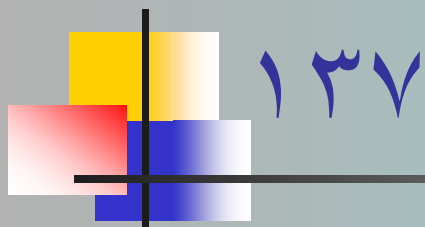

۵. خدمات برتر

شامل آموزش عالی و پژوهش، خدمات درمانی و تخصصی.

۶. نظام توزیع خدمات در طرح توسعه فیزیکی روستا

وضع پراکندگی به خودی خود سبب بروز مشکلات فراوانی در ارزیابی خدمات به آنها گردیده تعداد حدود ۷۰۰۰ روستا با جمعیتی بیش از ۲۰ خانوار ارزیابی خدمات مورد نیاز را به تک تک آنها ناممکن ساخته است از این رو نظام خاصی از توزیع خدمات در بین روستاها و در پهنه سرزمین لازم می آید و آن نظام منطقه ای توزیع خدمات است. خدمات مورد نیاز با توجه به مقیاس حوزه تحت پوشش آن برای تعداد بیشتری از روستاها در نظر گرفته شود و در مراکز خاصی از آنها که بیشتر از بقیه امکانات رشد و توسعه را دارا می باشد مستقر گردد.

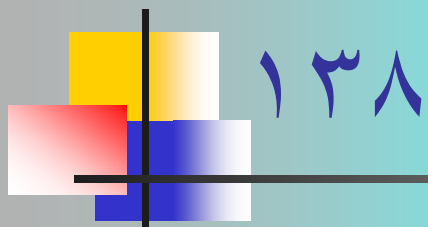

منطقه روستایی

هر منطقه مجموعه ای از روستاها در محدوده جغرافیایی معین و یا یک مرکز منطقه مشخص میباشد.

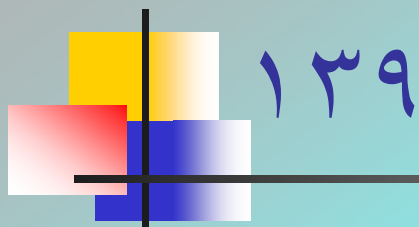
طرح جامع مرکز دهستان

قالب فیزیکی روستاها تحت تاثیر اوضاع اقتصادی و اجتماعی حاکم بر آنها در سالیان گذشته شکل گرفته است از آنجا که مراکز دهستان در قالب جدید خود دستخوش تحولات اساسی در اوضاع اقتصادی و اجتماعی شان خواهند شد.

طرح جامع مرکز دهستان شامل موارد زیر است:

- ۱.۱ اصلاح وضع موجود
- ۱.۱ اصلاح شبکه عبور و مرور
- ۱.۲ اصلاح شبکه های تاسیساتی
- ۱.۳ اصلاح تک واحد (مسکن و غیر آن)

تعیین جهت و شکل گسترش مرکز دهستان با توجه به پیش بینی ۱۰ ساله

طرح شبکه های زیر ساختی شامل :

۱. راههای ارتباط مرکز دهستان با خارج

} الف (ارتباطات)

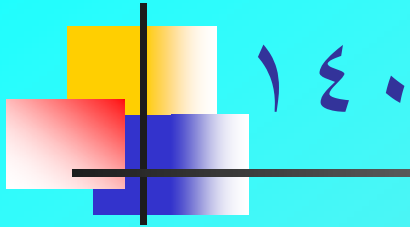
۲. معابر و خیابانهای داخلی دهستان

۱. شبکه انتقال برق

۲. شبکه انتقال آب

} ب (تاسیسات)

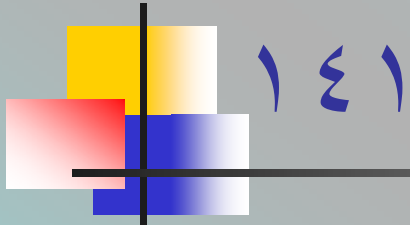
۳. سیستم دفع و استفاده از فاضلاب

مکان یابی سایر فضاهای غیر مسکونی اعم از فضاهای خدماتی - صنعتی و غیره

ضوابط طراحی

- ضوابط طراحی را در دو بخش مورد مطالعه قرار میدهیم.
- بخش اول ضوابط طراحی در مرحله طرح عوامل به مثابه عناصر از نظر عملکرد و وظیفه آنها در مجموعه و تعیین عملکرد بهینه
- بخش دوم ضوابط طراحی در مرحله طرح عوامل به مثابه مجموعه ها از نظر ترکیب و ساخت آنها

اهداف طرح توسعه فیزیکی روستا

جهاتی که در محدوده طرح توسعه فیزیکی قابل بیان هستند عبارتند از :

- الف) توزیع مناسب خدمات در مناطق روستایی به منظور بهره دهی بهینه
- ب) سازماندهی رشد فیزیکی و تغییرات کالبدی روستا

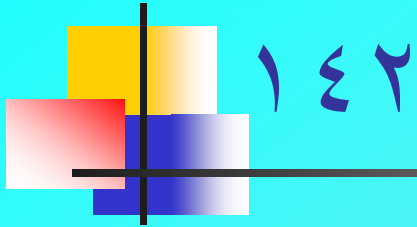
مراحل انجام کار

مرحله اول : طراحی

طراحی نحوه استقرار شبکه های خدماتی در سطح مناطق روستایی و

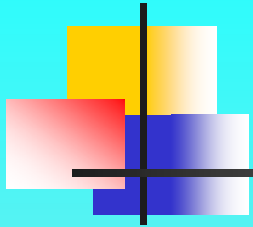
طراحی وضع مطلوب کالبد و شکل فیزیکی روستا.

۱

مرحله دوم : اجرا

برنامه ریزی برای هدایت روستاها و مناطق روستایی به
جهت طراحی شده ،

۱۴۳

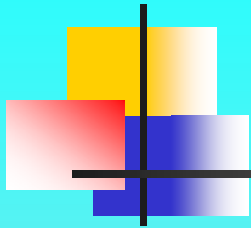
مراحل فوق الذکر شامل مقاطع زیر می باشد .

مرحله اول :

تدوین ضوابط طراحی
تدوین دستورالعملهای مربوطه
تامین نیروی انسانی مورد نیاز

طراحی پروژه های مورد نظر

۱۴۴

مرحله دوم :

تهیه طرح تشکیلات اجرایی
تامین اعتبارات لازم

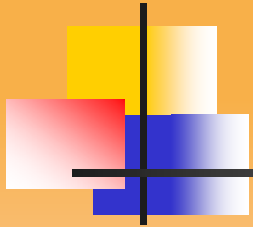
تامین نیروی انسانی مورد نیاز

شروع مرحله اجرا

رفع تنگناهای قانونی

فصل نهم :

۱۴۵

روش برنامه ریزی برای نیاز مشخص یک روستا

برنامه ریزی ، راه ، آب و برق روستایی

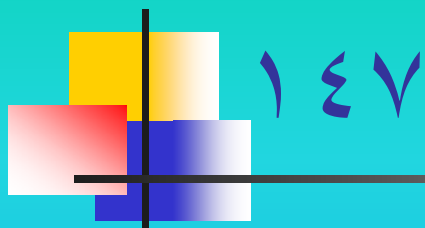

برنامه ریزی راه روستایی

راه روستایی به عنوان یکی از مهمترین خدمات زیربنایی ، نقش و جایگاه ویژه ای در توسعه روستایی کشور ایفا مینماید .

الف) اولویت بندی راههای روستایی

در این رابطه ده عامل در دو بعد اجتماعی و اقتصادی مورد بررسی قرار میگیرند . مجموعاً ۱۰۰ امتیاز به عوامل فوق تعلق می گیرد که ۴۰ امتیاز به عوامل اقتصادی دارد.

عوامل دهگانه عبارتند از:

۱. تعداد خانوار ساکن در روستا
۲. خدمات درمانی و آموزشی در روستا شامل خانه بهداشت, درمانگاه, حمام, آب, برق, آموزشگاه, مسجد.
۳. نوع جاده ارتباطی موجود آبادی نسبت به محلی که بیشترین رفت و آمد بدانجا صورت می گیرد. اعم از که راه مالرو, جیپ رو خاکی یا اتومبیل رو باشد.
۴. سطح زیر کشت زمینهای دیم, آبی و باغات شامل محصولات استراتژیک.

۵. تعداد دام و طیور (صنعتی و یا سنتی) در روستا.
 ۶. تعداد کندوی پرورش زنبور عسل در روستا.
 ۷. تعداد کارگاههای صنعتی در روستا.
 ۸. تعداد کارگاههای صنایع دستی, دار قالی, دار گلیم.
 ۹. تعداد معادن در روستا.
 ۱۰. شیلات
- مجموعاً ۱۷ فاکتور را تشکیل می دهند .

(ب) نمره هر یک از فاکتورهای ۱۷ گانه به P_j نشان داده میشوند.

جدول ۲۱ امتیازات مربوط به درمانگاه

اولیت	امتیاز	***	**	*	مقدار مراکز درمانی آبدهی	فاصله از مراکز درمانی	درجه دشواری آب	املاح	میکروبیولوژی	جمعیت	روستا
هشتم	۱۳	۱۳۸۰	۶۹	۳۱۲۵	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۲۰	۱
دهم	۵	۵۰۰	۲۵	۱	۱۰۰	۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۱۰۰	۲۰	۲
پنجم	۳۳	۳۲۵۰	۶۹	۲۱	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۳
نهم	۱۲	۱۲۵۰	۲۵	۷۵	۷۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۴
سوم	۵۳	۵۵۲۰	۶۹	۳۱	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۸۰	۵
هشتم	۱۹	۲۰۰۰	۲۵	۷۵	۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۸۰	۶
دوم	۸۰	۸۲۸۰	۶۹	۳۱	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۱۲۰	۷
ششم	۲۹	۲۰۰۰	۲۵	۷۵	۷۵	۱۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۲۰	۸
اول	۱۰۰	۱۰۳۵۰	۶۹	۳۱	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۱۵۰	۹
چهارم	۳۶	۳۷۵۰	۲۵	۷۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۱۵۰	۱۰

* L_j (درصد برآورده شدن نیاز به آب روستا)

** $100 - [1 - L_j] A_j$ (غریب محرومیت از آب در روستا)

*** A_j جمعیت و محرومیت

ج) تعیین اولویت مطالعه و طراحی محور

د) حریم راههای روستایی

- دسته بندی راههای روستایی

الف) راه روستایی درجه یک

ب) راه روستایی درجه دو

ج) راه روستایی درجه سه

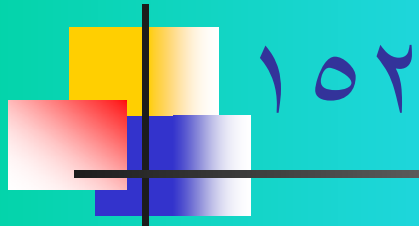
شبکه آب آشامیدنی

نکاتی در خصوص معیارها , ضوابط و موارد مربوط به آبرسانی:

منابع آب مشروب

- الف) منابع آب سطحی
- ب) منابع آب زیر زمینی
- ج) منابع آب شور

ترتیب شبکه :

- ضریب حداکثر مصرف روزانه.
- نحوه تعیین حجم منبع آب.
- مصرف سرانه آب آشامیدنی.
- مصارف فضای سبز.
- مصارف دام و طیور.

مراحل مختلف آبرسانی به روستاها:

۱. شناسایی منابع مختلف آب و انتخاب گزینه های مختلف.
۲. انتقال آب در این مراحل مسیر و قطر لوله مسیر تعیین می شوند.
۳. تهیه نقشه های اجرایی.

شبکه برق

عوامل موثر در اولویت بندی:

۱. جمعیت
۲. نزدیکی به شبکه انتقال نیرو
۳. وضعیت طبیعی منطقه
۴. بهره مندی از پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل

اولویتهای اجرایی به عوامل ذیل مربوط است.

الف) اعتبارات

ب) تدارکات

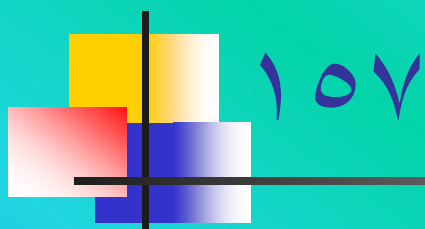
ج) میزان خود یاری

امتیاز پروژه

جهت محاسبه امتیاز پروژه از ۱۷ عامل به شرح ذیل استفاده می شود:

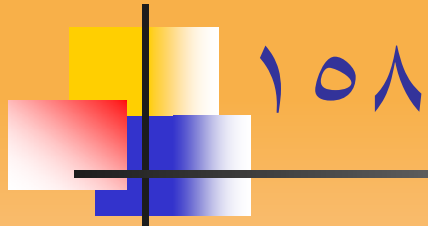
۱. تعداد خانوار
۲. خدمات عمومی
۳. منابع درآمد روستاییان
۴. صنایع دستی
۵. تعداد موتورهای پمپ چاه و رودخانه
۶. امکانات تجاری
۷. قالی و گلیم بافی

۸. دام سنتی
۹. دام صنعتی
۱۰. کارگاههای موجود در روستا
۱۱. عادن موجود
۱۲. ح زیر کشت آبی
۱۳. ح زیر کشت دیم
۱۴. س. طح باغات آبی
۱۵. طح باغات دیم
۱۶. تعمیر گاه ماشین آلات کشاورزی
۱۷. چاههای آب کشاورزی

میزان خود یاری مردم - هزینه ی کل پروژه = هزینه ی پروژه

فصل دهم:

نقش جهاد سازندگی در توسعه روستایی ایران

گرایش روستاییان به شخص جهادگر

۱۵۹

جدول ۲۵: گرایش روستاییان نسبت به شخص جهادگر (N = ۳۱۱)

هیچکس	عده‌ای	اکثراً	سوالات
۲۰	۳۸	۴۲	اگر فرض کنیم که او ازدواج نکرده باشد (و با مردم این ده هم‌دین باشد) و بخواهد در این ده با یک دختر ازدواج کنید، فکر می‌کنند که خیلی‌ها حاضر باشند دخترشان یا خواهرشان را به او بدهند. یا اصلاً هیچکس حاضر نیست؟
۷	۳۴	۵۹	اگر او یک حرفی بزند فکر می‌کنید که اکثر مردم حرفش را قبول دارند یا هیچکس حرفش را قبول ندارد؟
۴	۳۱	۶۴	اگر فرض کنیم که او بخواهد در این ده یک اطاق اجاره بکند فکر می‌کنید از آنهایی که جادارند چند نفر حاضرند به او یک اطاق اجاره بدهند؟
۲	۲۲	۷۶	اگر فرض کنیم که او یک شب برای خوابیدن به جایی احتیاج داشته داشته باشد فکر می‌کنید چند نفر حاضرند یک شب به او جا بدهند
۳	۳۰	۶۷	اگر (فرض کنیم) که او در این ده زندگی می‌کرد فکر می‌کنید خیلی‌ها با او رفت و آمد می‌کردند یا فکر می‌کنید هیچکس حاضر نبود با او رفت و آمد و معاشرت کند؟
۵	۳۶	۵۹	اگر یک وقت او به یک کمکی یا چیزی احتیاج پیدا کند فکر می‌کنید چند نفر حاضر باشند به او کمک کنند؟
۵	۲۱	۷۴	فکر می‌کنید که اکثر مردم ته دلشان بخواهند که او از این ده برود یا این که اکثراً می‌خواهند که در این ده بماند؟

چنان که از جدول بالا ملاحظه می‌شود در اینجا طیف جوابها را به سه قسمت تقسیم

شده‌است:

هیچکس

عده‌ای

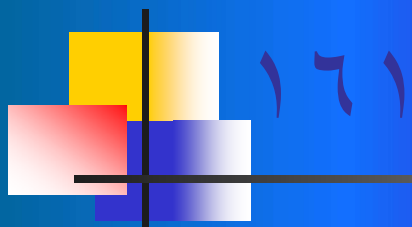
اکثراً

گرایش روستاییان به جهاد بر اساس طیف گوتمن

جدول ۲۶: گرایش روستاییان پاسخگو نسبت به جهادسازندگی براساس طیف گوتمن (N = ۴۴۷)

شماره	گویه‌ها	درصد موافقت و مخالفت پاسخگویان با گویه‌ها									
		۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	
۱	بودنیود جهاد به حال حاضر نمی‌کند مامرکاری بخواهیم خودمان هم می‌توانیم بکنیم احتیاجی به جهاد نداریم	موافقت	۹								
		متوسط	۸								
		مخالفت	۸۳								
۲	خوب بالاخره روی سرنه جهاد بهتر از اداره‌های دیگر برای روستاها کار کرده است از حق که نمی‌شود گذشت	موافقت	۸۵								
		متوسط	۹								
		مخالفت	۶								
۳	وقتی آدم به جهاد می‌رود اول آدم را حسابی سر می‌دوانند بعد هم هیچ کاری برای ما انجام نمی‌دهند ...	موافقت	۲۶								
		متوسط	۲۳								
		مخالفت	۵۱								
۴	به نظر من جهاد از وقتی که آمده واقماً برای مردم زحمت کشیده	موافقت	۸۳								
		متوسط	۱۰								
		مخالفت	۷								
۵	به نظر من جهاد اصلاً بضرر نمی‌خورد وبهتر است که دولت آنرا تحمل کند	موافقت	۵								
		متوسط	۹								
		مخالفت	۸۶								
۶	جهاد هم به احتیاجات مردم توجهی ندارد آنها هرکاری دلشان می‌خواهد به اسم روستا می‌کنند و پول را به هدر می‌دهند	موافقت	۲۰								
		متوسط	۲۳								
		مخالفت	۵۷								
۷	اگر قرار باشد که جهاد به این خاطر تحمل شود که دولت پول ندارد ما حاضریم خودمان تا آنجا که دستمان برسد یک کمکی برای کناره‌های ده به جهاد بکنیم	موافقت	۶۰								
		متوسط	۱۳								
		مخالفت	۲۷								
	میانگین		۷۲/۰۲								
			۱۳/۶۷								
			۱۲/۳۰								

عملکرد از بدو تاسیس تا سال ۱۳۶۷

آب رسانی .

فاضلاب و مهندسی بهداشت

راه روستایی

بهسازی

برق رسانی

نیروگاههای کوچک

عملکرد وزارت جهاد

۱۶۲

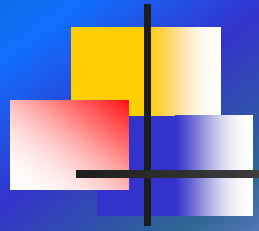
جدول شماره ۳۱: وضع موجود عملکرد وزارت جهاد سازندگی بخشهای عمران روستایی (راه روستایی، برق رسانی - بهسازی و بهداشت محیط در سالهای قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و پس از انقلاب اسلامی

ملاحظات	وضع موجود	عملکرد وزارت جهاد سازندگی طی سالهای ۱۳۵۸-۷۲					عملکرد تجمعی تا پایان سال ۱۳۵۲ (قبل از پیروزی انقلاب)	واحد شاخص	شرح										
		جمع کل عملکرد از وزارت جهاد سازندگی بعد از پیروزی انقلاب		عملکرد طی سالهای برنامه اول (۱۳۴۸-۷۲)		عملکرد طی سالهای ۱۳۴۸-۶۷			۱	۲									
		جمع	سایر دستگاهها	۷۳	۷۴						۵	۶							
۱۰	۹																		
شایان ذکر است که در سالهای بعد از پیروزی انقلاب و قبل از تکمیل وظایف وزارت راه نیز اقداماتی در این زمینه انجام داده است.	۵۸۱۳۱	۱۲۲۸۲	۳۵۲۲۹	۱۹۰۰	(۲)	۵۲۲۹	۳۵۰۰۰	(۱)	۵۰۰۰	۱	کیلومتر	احداث راه روستایی	۱	راه روستایی جنگلی و عشایری					
تأخیر از برنامه اول وزارت جهاد سازندگی در این زمینه مسئولیت نداشته است.	۰۰۰		۲۰۲۰		(۲)	۲۰۲۰	۰۰۰	۰	۰	۲	کیلومتر	احداث راه عشایری	۲						
تأخیر از برنامه اول وزارت جهاد سازندگی در این زمینه مسئولیت نداشته است.	۰۰		۲۰۰۰		(۲)	۲۰۰۰	۰۰۰	۰	۰	۲	کیلومتر	احداث راه جنگلی	۲						
شایان ذکر است که آسار عملکرد شامل کلیه عملیتهای نگهداری در راههای روستایی است.	۱۶۲۲۴	—	۱۶۲۲۴	۲۲۰۰	(۲)	۲۶۱۶	۶۴۲۸	۰	۰	۴	کیلومتر	بهسازی و آسفالتهای روستایی	۴						
شایان ذکر است که در سالهای بعد از پیروزی انقلاب و قبل از تکمیل وظایف وزارت بهداشت و درمان نیز اقداماتی در این زمینه انجام داده است.	۲۹۵۸۰	۲۹۲۰	۱۷۳۶۰	۱۱۰۰	(۲)	۲۸۱۲	۱۱۳۲۸	(۱)	۵۲۰۰	۵	کیلومتر	نگهداری راه روستایی، عشایری جنگلی مناطق محروم	۵						
	۲۸۶۰۸	۸۷۰۰	۱۵۴۰۸	۱۲۰۰	(۲)	۵۱۵۸	۱۰۵۰	(۱)	۲۵۰۰	۶	روستا	تامین آب آشامیدنی روستاها	۶	بهداشت روستا					
					(۲)			(۱)		۷	روستا	برق رسانی به روستاهای کشور و مناطق محروم	۷	برق رسانی					
	۷۲۰	—	۷۲۰	۱۰۰	(۲)	۶۲۲	(۵)	۰	۰	۸	روستا	تهیه طرحهای عادی بهسازی	۸	عمران					
	۸۱۲	—	۸۱۲	۱۰۰	(۲)	۲۱۲	—	۰	۰	۹	روستا	اجرای طرحهای بهسازی	۹	روستایی					

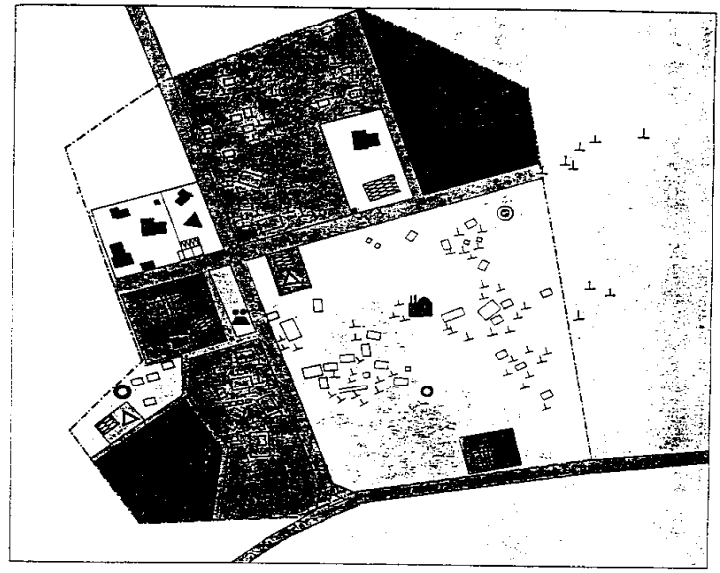
۱. وزارت جهاد سازندگی - کارنامه عملکرد ده ساله جهاد سازندگی ۱۳۴۸ - ۱۳۵۸.
 ۲. وزارت جهاد سازندگی - معاونت مجلس و امور اسامی، گزارش عملکرد جهاد سازندگی از ابتدای تأسیس تا پایان سال ۱۳۲۰، نوبه: ۱. در ۱۶ سال بعد از انقلاب اسلامی سالانه ۳۲۵۰ کیلومتر راه و وزارت جهاد سازندگی - معاونت طرح و برنامه ریزی، دبیرخانه ستاد برنامه دوم - سند شماره ۸۹.
 ۳. مرکز آمار ایران - سالنامه آماری کشور ۱۳۲۰.
 ۴. وزارت جهاد سازندگی - دفتر طرح و برنامه عمران، گزارش عملکرد ده ساله عمران روستایی حدوداً ۵۰۰۰ شغل جدید هم به وجود آمده است. در طی سال ۱۳۷۲.

طرح بهسازی روستای جلگه

۱۶۳

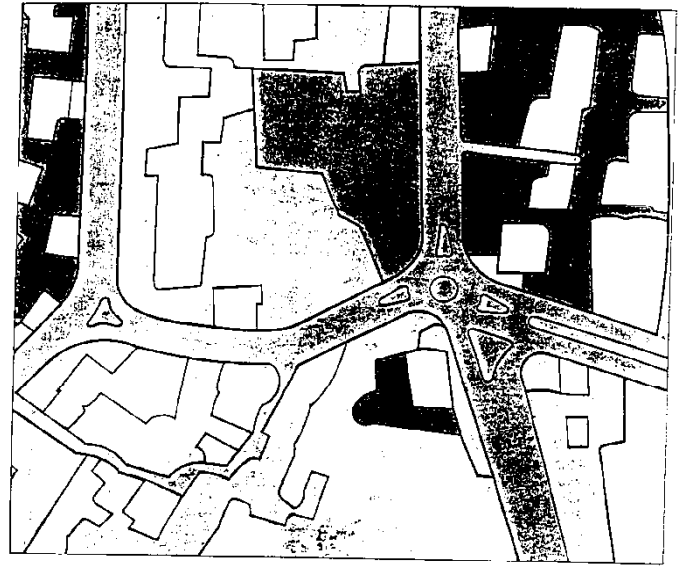
طرح بهسازی روستای کوشک

طرح بهسازی روستای جلگه
Rural development plan of Golgeh village.

مسجد Mosque		مسکونی Residential		چاه Well	
کلبه Lodge		راهنمایی Guidance school		سبزه چاه Water tank	
مزارع Farms		نظامی Military		سند چاه Uninfect bath	
باغات Gardens		اداری Administrative		بهائیتی Hygienic	
سرازمه دانش آموزان Students Dormitory		شرکت تعاونی Cooperative society		ابتدایی Primary school	
زمین های دولتی Public Property					
زمین های بایر Unutilized Land					
محدوده تقریبی روستا Estimated village boundary					

طرح بهسازی روستای جلگه

طرح بهسازی روستای کوشک
Rural development plan of Koshk village.

مذهبی Religious		مسکونی Residential	
مسافر Passages		تجاری Commercial	
فضای سبز Landscapes		باغات Gardens	

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com